

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra hudební výchovy

Jana Kubíčková

4. ročník – prezenční studium
obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

HISTORIE A SOUČASNOST ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY ZÁBŘEH NA MORAVĚ

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Marie Horáková, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a užila jen prameny a literaturu uvedené v seznamu.

Ve Štítech 2. dubna 2010

.....

Děkuji Mgr. Marii Horákové, Ph.D. za metodické vedení a odbornou pomoc při sepisování diplomové práce a řediteli ZUŠ v Zábřehu Pavlu Doubravovi za ochotu při zapůjčení potřebných materiálů k historii hudební školy.

OBSAH

1. VÝVOJ HUDEBNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ZÁBŘEHU NA MORAVĚ A JEHO OKOLÍ OD KONCE 19. STOLETÍ	7
2. HISTORIE ZUŠ V ZÁBŘEHU NA MORAVĚ	11
2.1. Ředitelé ZUŠ V Zábřehu na Moravě	11
2.1.1. Marie Krátká a Marta Kroupová: 1946 - 1948	11
2.1.2. Josef Johec: 1948 – 1964	14
2.1.3. Jiří Kvapil: 1965 – 1968	15
2.1.4. Antonín Pastrnek: 1968 – 1978	16
2.1.5. Zdeněk Kunštátský: 1978 – 1990	18
2.1.6. PhDr. Miroslav Heger: 1990 – 1995	20
2.1.7. Pavel Doubrava: 1995 – dosud	21
3. SOUČASNOST ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY ZÁBŘEH.....	24
3.1. Pobočka ve Štítech a detašovaná pracoviště	26
3.1.1. Pobočka ve Štítech.....	26
3.1.2. Detašovaná pracoviště.....	28
3.2. Vyučované obory	30
3.2.1. Hudební obor	30
3.2.1.1. Klavírní oddělení.....	31
3.2.1.2. Oddělení dechových nástrojů	32
3.2.1.3. Oddělení elektronických klávesových nástrojů	35
3.2.1.4. Kytarové oddělení	36
3.2.1.5. Smyčcové oddělení	38
3.2.1.6. Oddělení bicích nástrojů	39
3.2.1.7. Pěvecké oddělení	39
3.2.1.8. Hudební nauka	41
3.2.2. Taneční obor	42
3.2.3. Výtvarný obor.....	45
3.2.4. Literárně dramatický obor.....	47
4. ÚSPĚCHY ZUŠ V ZÁBŘEHU NA MORAVĚ	50
4.1. Účast na soutěžích.....	50
4.1.1. Soutěže vyhlášené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy	51
4.1.2. Celostátní a mezinárodní soutěže.....	53
4.2. Prezentace Základní umělecké školy Zábřeh	57
4.2.1. Vystoupení konané v České republice.....	58
4.2.2. Vystoupení konané v zahraničí	63

ÚVOD

Cílem mé diplomové práce bylo poukázat na možnosti uměleckého vzdělávání v Základní umělecké škole Zábřeh na Moravě, připomenout její historii a také nabídnout zájemcům o výuku informace usnadňující rozhodování při výběru vhodného uměleckého oboru.

Hudba má velký význam pro dotváření všestranné harmonické osobnosti dětí. Po psychické stránce pozitivně působí na city a emoce, které rozvíjejí dětskou představivost. Umožňuje jim tak poznat mnohé nové zážitky. A to nejen při poslechu skladby, ale také vlastním zpěvem a hrou na hudební nástroj, jejímž prostřednictvím mohou sdělit svoje subjektivní pocity a pojetí také druhým lidem.

Moderní společnost je především orientována na vědu a techniku, kdy většinu dětí zajímá především počítač – internet, počítačové hry nebo DVD. Na druhé straně ale ještě existují rodiče, kteří vedou svoje děti k umění, např. prostřednictvím základních uměleckých škol. Ty se snaží vychovávat a vzdělávat žáky po stránce umělecké, a to díky vytvoření kladného vztahu nejen k hudbě, ale i k výtvarné a literárně dramatické činnosti. Přípravuje je na provádění odborné amatérské činnosti nebo ke studiu na středních a vysokých školách uměleckého zaměření.

Základní umělecká škola v Zábřehu je známá nejen ve svém regionu, ale po celé České republice a dokonce také v zahraničí. Její historii věnuji v diplomové práci první a druhou kapitolu. První kapitola popisuje vývoj hudebního vzdělávání v Zábřehu na Moravě od počátku 18. století do doby datované vznikem základní umělecké školy a charakteristice tří hudebních těles, která v minulosti významně působila na kulturní život na Zábřežsku i mimo něj. Zdrojem informací pro mě byly především dvě knihy: *Hudební místopis severomoravského kraje* (1987) Vladimíra Gregora a *Vlastivěda šumperského okresu* (1993) autorů Miloše Melzra a Jindřicha Schulze. V druhé kapitole jsem se zaměřila na několik období od vzniku hudební školy po současnost. Ta jsem seřadila chronologicky podle doby působení jednotlivých ředitelů a popsala změny, které se udály za dobu, kdy jmenovaní

vykonávali svoji funkci ve vedení školy. Čerpala jsem z internetových zdrojů a dvou almanachů, které byly vydány na počest výročí založení školy (1946 - 1996) a (1996 - 2006). Třetí kapitola, kde se zabývám současností ZUŠ Zábřeh na Moravě, popisuje nynější detašovaná pracoviště a zaměřuji se i na umělecké obory, které se na škole aktuálně vyučují nyní. Informace jsem získala především z výročních zpráv, kroniky školy, Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání (RVP ZUV) a z internetových stránek jmenované hudební školy.

Úspěchy, kterými se škola může pyšnit, hodnotím ve čtvrté kapitole. Mezi to řadím mezinárodní i zahraniční soutěže, výchovné koncerty hudebního oboru, výstavy výtvarných děl, představení literárně - dramatického kroužku, tanečního oddělení a mnohé další.

1. VÝVOJ HUDEBNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ZÁBŘEHU NA MORAVĚ A JEHO OKOLÍ OD KONCE 19. STOLETÍ

Rozvoj hudebního školství se začal v zábřežském kraji vyvíjet především v 80. letech 19. století. Zasloužilo se o to zejména založení Českého matičního gymnázia v Zábřehu v roce 1896. Prvním ředitelem se stal dr. František Kahlik, který pocházel z Opavy. Jeho syn, hudební skladatel a sbormistr Václav Kahlik (1891 – 1951) se městem Zábřeh a jeho okolím nechal inspirovat ve svých prvních skladbách¹. Začal se učit u Františka Hýbla na klavír a na housle. Nejvíce zkušeností však získal u Františka Waice, což byl profesor zpěvu na zábřežském gymnáziu v letech 1901 – 1906. Ten školu obohatil o nepovinné soustavné hudební vzdělávání. Neovlivnil však pouze Václava Kahlika. Velký vliv měl i na Karla Boleslava Jiráka a Stanislava Adamova, kteří se později také stali hudebními skladateli. František Waice každý rok pořádal se svými žáky v Zábřehu hudební akademii, jejímž vrcholem bylo vystoupení dne 7. 5. 1905 a provedení kantáty *Stabat Mater* od Antonína Dvořáka.

Další významnou osobností tohoto období v zábřežském kraji byl sběratel lidových písní Bohuslav Indra (1891 - 1961), pocházející z Bludova, malého města nedaleko Zábřeha. V roce 1919 vyšla v Zábřehu jeho sbírka *Severomoravské písně lidové*. Celá tvorba, na 800 nasbíraných písní, byla uložena v Ústavu pro etnografii a folkloristiku v ČSA v Brně. připomenout

Od konce první světové války došlo v Zábřehu k rozvoji sborového zpěvu, na což měl velký vliv František Neubauer. V roce 1922 založil do dnešní doby existující *Pěvecké sdružení severomoravských učitelů*. Postupem času se tento sbor dopracoval, díky přístupu všech svých členů, vysoké umělecké úrovni.

¹ Svůj rodný kraj a Slezsko připomněl písněmi *Říkej děvče otčenáš*, *Rozhodná*, *Pršelo*, *bylo tma* a skladbou *Horská*. Zhudebnil také Bezručovy básně *Slezské lesy*. Dále je autorem drobnějších komorních skladeb, dvou symfonií a tří oper, z nichž byla nejúspěšnější opera *Lásky div*. Dále složil klavírní i orchestrální skladby a mužské, ženské a smíšené sbory.

František Neubauer se souborem vystupoval do roku 1938, než se rozhodl odejít do Prahy. Po dobu šestnácti let, kdy sbor vedl, uspořádal přes sto padesát vystoupení v mnoha obcích a městech severovýchodní Moravy. Po jeho odchodu nastoupil do vedení hlasového tělesa Jan Skopal. V té době se sbor pyšnil až sedmdesáti členy. Jako sbormistr zde působil do roku 1996, kdy se dirigentem stal Antonín Plhák a místa druhého sbormistra se ujal Boleslav Sadil. Oba jsou spjati s pěveckým sborem i v současnosti. Počet členů však postupem času výrazně poklesl a v dnešní době jej navštěvuje kolem třiceti osob. Proto těleso při pořádání větších koncertů spolupracuje s olomouckým *Mužským pěveckým sborem Nešvera* a *Pěveckým sborem severomoravských učitelek ze Zábřehu*.

Ráda bych se však ještě zmínila o založení dalšího, taktéž dodnes existujícího pěveckého sboru, jménem *Pěvecké sdružení severomoravských učitelek*, za jejímž vznikem stála v roce 1959, Marie Petrášková. Obě hlasová tělesa pořádají ročně kolem patnácti koncertů a vystupují na různých festivalech po celé České republice i v zahraničí. Kromě pěveckých sborů působí ve městě také amatérské orchestry.

Domnívám se, že velký význam pro kulturní život v Zábřehu měla (mimo již zmíněných) další tři hudební tělesa – *Dechový orchestr*, *Symfonický orchestr města Zábřeha* a *Moravia Big Band*.

Prvním vzniklým hudebním seskupení byl *Dechový orchestr*, který založil roku 1969 učitel Maleček (křestní jméno není v kronice školy uvedeno) Rok po založení převzal dirigentskou taktovku František Záruba. Za dobu jeho působení se uskutečnily první koncerty a od školního roku 1971-1972 byly pravidelně pořádány festivaly dechových koncertů Lidové školy umění v Zábřehu na Moravě. Od roku 1974 orchestr vedl Jindřich Zbožínek. Z počátku navštěvovalo toto hudební seskupení pouze dvacet členů, ale do roku 1983 se dvojnásobně navýšil počet hráčů na čtyřicet pět. V té době J. Zbožíček odešel a na místo dirigenta nastoupil Ivan Zela. Pod jeho řízením začal mít orchestr první úspěchy v zahraničí, a zejména v letech 1991 – 1992 se mohl pochlubit i koncertem v rakouském městě Linz. O dva roky později však i tento dirigent odešel do Šumperka. Pro zábřežský *Dechový orchestr* to znamenalo rychlé ukončení velmi slibné budoucnosti.

Druhým hudebním seskupením, které ovlivnilo v sedmdesátých letech kulturu ve městě, byl *Symfonický orchestr města Zábřeha*. V roce 1972 ho založil zábřežský rodák a profesor brněnské konzervatoře, Rudolf Šťastný, který od začátku úzce spolupracoval se zábřežskou lidovou školou umění. Podařilo se mu vypracovat orchestr na vysokou uměleckou úroveň. Od doby svého založení pořádal každoročně dva celovečerní koncerty. První se konával před Vánocemi a předcházela mu velká příprava již od letních prázdnin. Druhé vystoupení pro veřejnost bývalo v květnu a nácvik skladeb trval od prosince. Jejich repertoáry byly složeny nejen z orchestrálních skladeb, ale také ze sólových koncertů, na nichž se podíleli i brněnští hudebníci. K nejvýznamnějším z nich patří houslista Jan Stanovský, flétnista Jan Hecl, trumpetista Vladislav Kozderka, violoncellista František Kopečný, pěvci Cecílie Strádalová, Jarmila Hladíková, Jan Řezníček a Josef Klán. Sláva hudebního tělesa přerostla přes hranice města i okolí. Za obrovský úspěch se považovalo celovečerní vystoupení v Besedním domě v Brně nebo několik nahrávek pro ostravský rozhlas. Ukončení činnosti připadlo na rok 1989, kdy jmenovanému tělesu přestaly být poskytovány finance na hrazení výdajů spojených s provozem orchestru.

Třetím a nejmladším hudebním souborem, který má pro zábřežský region velký význam, je *Moravia Big Band*. Za jeho vznikem stojí několik bývalých žáků lidové školy umění, v čele s jazzmanem Vítězslavem Pláškem. Jmenovaní se v roce 1984 rozhodli založit swingový orchestr pod jménem *Junior Dixieland Band*. Počátkem 90. let 20. století se do vedení dostal dnešní ředitel základní umělecké školy v Zábřehu a absolvent ostravské konzervatoře, Pavel Doubrava. Obohatil repertoár orchestru a rozšířil jej o skladby současných českých skladatelů, jako jsou M. Bártek, I. Vavrda, J. Hnilička, J. Audes, K. Růžička a další. V té době se orchestr připravoval na účast v programu velkého mezinárodního jazzového festivalu v německém Bronzu. Festival pak navštívil v letech 1993 se saxofonistou Josefem Audesem a o tři roky později se swingovým zpěvákem Ladislavem Kerndlem. Orchester koncertoval také na festivalech v celé republice, například ve městech Přerov, Kroměříž, Rychnov nad Kněžnou a Olomouc. Pravidelně vystupoval v *Jazzovém klubu* v Olomouci a každý rok pořádal v Zábřehu předvánoční koncerty

nazvané *Swingové vánoce*. Od roku 2001 se podílel na přípravách jazzového a swingového festivalu *Jazz in Hall*, na kterých spolupracoval s Otakarem Wolným až do doby jeho smrti roku 2007. Poté se stal hudební soubor hlavním pořadatelem festivalu, což trvá do současnosti. Dále pořádal vystoupení pro veřejnost ve spolupráci s dalšími známými zpěváky, jmenovitě s Jitkou Zelenkovou, Marcelou Holanovou, Ondřejem Rumlem a Leonou Machálkovou. Své 70. narozeniny oslavil s orchestrem i „král swingu“ Karel Hála.

Velmi důležitou událostí hudebního života v tomto kraji v polovině dvacátého století bylo založení umělecké školy v Zábřehu - hlavní téma mé diplomové práce. Tímto počinem se budu podrobněji zabývat v nadcházejících kapitolách.

2. HISTORIE ZUŠ V ZÁBŘEHU NA MORAVĚ

2.1. Ředitelé ZUŠ V Zábřehu na Moravě

2.1.1. Marie Krátká a Marta Kroupová: 1946 - 1948

První záznamy, které se týkají vzniku Městské hudební školy v Zábřehu, se nacházejí v kronice školy nebo v sešitech, kde jsou sepsány údaje ze schůze školního vedení. Tyto záznamy jsou evidovány od prvního zasedání kuratoria dne 8.11. 1945, do posledního zápisu dne 21.6.1947.

Ve školní kronice jsou uvedeny podstatné informace, které obsahují popis událostí a předcházely založení hudební školy. Zprávy jsou psány strojem a autor textu je neznámý.

„Z počátků založení Městské hudební školy v Zábřeze.

Skončila druhá světová válka. Jak na všech úsecích hospodářského života nově se rozvíjejícího našeho státu, tak i na poli kulturního dění dochází v této době k velkým změnám a k nástupu nových cest. Nezůstává stranou ani naše město.

Až do této chvíle dělo se vyučování hudby v Zábřeze a širokém okolí formou soukromého vyučování. Toto konstatování ovšem samo o sobě neznamena, že bylo všeobecně špatné. Vyučovalo i mnoho profesionálně vyškolených hudebníků, odchovanců to bývalých vojenských hudebních škol, učitelů na literárních školách, varhaníků apod. samozřejmě tomu nebylo vždy a všude.

S odstupem času a dokonce již z dnešního hlediska není nutné vysvětlovat naprostou opodstatněnost rozhodnutí, které uzrálo v roce 1945 – to je vybudování Městské hudební školy v Zábřeze.

Dne 8. listopadu 1945 bylo na návrh kulturního referenta tehdejšího ONV v Zábřeze jmenováno šestičlenné kuratorium Městské hudební školy v tomto složení:

*Dr. Josef Plachetka, předseda ONV v Zábřeze
Prof. Stanislav Novotný, ředitel gymnasia Zábřeh
František Bednář, řídící učitel
Karel Vostál, úředník
Vojtěch Kocián, odborný učitel*

Otílie Karkošová, učitelka

Předsedou kuratoria byl zvolen prof. Stanislav Novotný, který jako výborný hudebník byl do věci zainteresován, a dále ředitel gymnasia hrál důležitou roli, protože první přístřeší nově zřízené hudební školy poskytl Zábřežské gymnasium. Tam byly později uvolněny dvě až tři třídy, kde se začalo s vyučováním hry na housle a na klavír, a také potřebné nástroje, jako klavíry, byly na gymnasiu soustředěny.

Ředitelkou MHŠ byla ustanovena paní Marie Krátká, absolventka Státní hudební a dramatické konzervatoře v Brně, která v Zábřeze do té doby vyučovala jako soukromá učitelka hry na klavír.

S vyučováním na MHŠ bylo započato 1. ledna 1946, a to v oddělení klavírním a houslovém.

Zápis žáků byl proveden již ve dnech 15. až 17. prosince 1945. Přihlásilo se celkem 122 žáků, z toho 72 do klavírního oddělení a 50 do houslového oddělení.

Dát do pohybu tento nevyzkoušený stroj nebylo tak lehké. Dalo to mnoho přemýšlení celému kuratoriu, jak vybrat nástroje, umístit, naladit, zajistit otop, světlo, zajistit učitele, dohody, smlouvy, atd. Nebyly žádné tiskopisy, formuláře, vysvědčení, žákovské knížky, různé pomůcky apod.

Ani ředitelka školy neměla o nicméně starostí vzhledem k velkému počtu přihlášených žáků.

Protože nebylo možno získat pro houslové oddělení učitele, absolventy konzervatoře, byli získáni a kuratoriem schváleni pro houslové oddělení výpomocní učitelé pan Zdeněk Macek a Leopold Kučera.

Nějaké jednotné vyučovací osnovy po ruce nebyly. Žáci si pochopitelně přinesli různé školy, dle nichž se zatím provizorně vyučovalo. To všechno musel zhojit čas.

Hlavní věcí však bylo, že k 1. lednu 1946 byla v našem městě v Zábřeze otevřena hudební škola.“²

V předchozím citovaném zápisu z kroniky poznáváme, že založení hudební školy v této době, bylo velmi těžké.

Na počátku roku 1947 bylo předsedovi kuratoria, Stanislavu Novotnému, doporučeno ze strany městského národního výboru, aby jmenoval nové členy do kuratoria. Měli to být zástupci všech politických stran, aby měli státní a stranické orgány vše pod svojí kontrolou.

² ADAMEC, Jan; PETRÁŠKOVÁ, Marie. ZUŠ Zábřeh 1946 - 1996 : Almanach k 50. výročí založení školy. Zábřeh na Moravě : Luna, 1996. Z historie školy, s. 9 – 10

V kronice je také napsáno, že členové rady na to odpověděli prohlášením:

*„Do kuratoria byli jmenováni opravdoví zájemci o hudební život bez ohledu na politickou příslušnost a jedině v tomto duchu mohou spolupracovati. Budou-li však považováni za příslušníky jistých politických směrů, jsou rozhodnuti na svá místa rezignovat.“*³

O tři měsíce později byl proveden nový zápis ze schůze kuratoria, kde se píše, že městský národní výbor doplnil nové členy podle politických stran:

komunistická strana: Dr. Josef Plachetka a Otílie Karkošová

lidová strana: Vojtěch Kocián a Leopold Kučera

národní sociální strana: Jaroslava Koutecká a Jersák

sociální demokratická strana: Stanislav Novotný a Karel Vostál

předseda správní a dozorčí rady: Stanislav Novotný.

Marie Krátká, první ředitelka hudební školy, odstoupila z funkce již po prvním školním roce 1946 – 1947. Důvodem odvolání byly politické neshody s vedením školy. Na její místo dočasně nastoupila Marta Kroupová, učitelka klavíru.

V roce 1947 došlo ke vzniku organizačního předpisu nejen v zábřežské hudební škole, ale ve všech školách po celé republice. Postupem času byla převzata s prvními poválečnými vyučovacími osnovami do řízení lidovou správou.

³ ADAMEC, Jan; PETRÁŠKOVÁ, Marie. *ZUŠ Zábřeh 1946 - 1996 : Almanach k 50. výročí založení školy*. Zábřeh na Moravě : Luna, 1996. Z historie školy, s. 10

2.1.2. Josef Jochec: 1948 – 1964

Nadcházející rok 1948 nebyl pro mnohé občany lehký. Zesílil dozor státních orgánů a lidé tak nemohli svobodně projevit svůj názor. Přesto se hudební škola velice dobře rozvíjela. Počet žáků se prudce zvýšil, a to takovým způsobem, že třídy gymnasia již pro výuku hry na nástroje nestačily. Škola se tedy musela rychle poohlédnout po novém místě, kde by se mohlo vyučovat. Hledání volných prostor netrvalo dlouho. Své místo si našla v budově bývalé obecní školy ve Farní ulici. Výuka probíhala pouze v prvním patře. V přízemí se totiž nacházela knihovna města a dokonce i líheň kuřat Jednotného svazu českých zemědělců.

Rok 1948 nebyl ale jen změnou místa působiště školy. Na základě výsledků konkurzu byl do funkce ředitele hudební školy jmenován Josef Jochec, učitel hry klavíru a flétny. Mimo jiné skládal a komponoval písně pro pěvecké sbory, se kterými pak vystupoval. Po prvním roce svého působení ve funkci ředitele zavedl vyučování hudební nauky, která se stala nezbytnou součástí výuky na škole. Jeho hlavním cílem ve výuce bylo rozvíjet zájem dětí o hudbu a seznamovat je s hudební teorií, která slouží jako prostředek k výuce nástrojové hry.

Pokusil se rozšířit hudební školu o detašovaná pracoviště v okolních vesnicích. Tímto činem umožnil větší možnost hudebního vzdělávání i dětem z okolí. První detašované pracoviště bylo zřízeno v Postřelmově. Vyučovalo se zde hře na klavír a na housle, avšak nemělo dlouhého trvání a brzy zaniklo. Další pobočky vznikly za podpory olomouckého inspektorátu v Mohelnici a v Lošticích ke dni 30. 8. 1951.

Hudební škola v Mohelnici otevřela své místnosti v přízemí bývalé fary na Kostelním náměstí. Vyučovalo se zde hře na klavír a na housle. Během jedenácti let se velice rychle zvýšil počet dětí, kteří měli zájem o hru na hudební nástroj. Proto se snažila mohelnická škola o úplné osamostatnění a rozšíření prostor, kde by mohla vyučovat. Této snaze bylo vyhověno až v roce 1976.

Hudební škola v Lošticích byla založena současně s mohelnickou pobočkou, vyučovat se zde v hudebnímu oboru však začalo až v roce 1953 pod vedením paní

Heleny Sovové. Postupem času byla otevřena i další oddělení. V roce 1973 vzniklo z iniciativy Dagmar Radové taneční oddělení a roku 1979 výtvarné oddělení za pomoci Aleny Novotné. Roku 1988 přešlo toto detašované pracoviště zábřežské hudební školy pod správu Lidové školy umění Mohelnice.

Vrátím-li se zpět k roku 1956, tak budova, ve které se nacházela zábřežská hudební škola, potřebovala nutnou rekonstrukci. A proto na podzim bylo v domě vybudováno sociální zařízení, opravena střecha a modernizací vybavení učeben se podstatně zlepšily podmínky pro výuku.

15. prosince 1960 byl pozměněn školský zákon (č. 186 Sb.), ze kterého vyplynulo pár důležitých změn. Od nadcházejícího školního roku došlo k přejmenování všech Městských hudebních škol na Lidové školy umění. Toto nové pojmenování mělo vyjadřovat skutečnost, že ve školách může probíhat výuka nejen hudební, ale i výtvarná, taneční a literárně dramatická.

Nové umělecká obory se otevíraly postupem času. Roku 1963 pomohl akademický malíř Lubomír Bartoš založit na škole výtvarné oddělení, které vyučoval následujících osm let profesor Josef Lubič.

Josef Jochec odešel ze své funkce ředitele roku 1966 a přestoupil na hudební školu do Šumperka. Do vedení školy byl jmenován Jiří Kvapil.

2.1.3. Jiří Kvapil: 1965 – 1968

Funkci ředitele vykonává Jiří Kvapil poměrně krátkou dobu, a to mezi léty 1966-1968.

On sám o této době v almanachu Základní umělecké školy 1946-1996 napsal:

„Ledy tály a ředitele školy, byť „jen“ umělecko-výchovného zaměření, mohl už zase dělat i nestraník. Politické a společenské klima, v němž jsem se pohyboval, bylo nádherné. Město žilo mnoha nadějemi, rozvíjel se svobodný kulturní život, v

„Kulturním životě Zábřeha“, tehdejší městském měsíčníku, bylo možno zveřejnit už i objektivní kritiku, např. koncertního vystoupení sovětského umělce Beljaveva.“⁴

V almanachu Základní umělecké školy 1946 – 1996 je také uvedeno, že často na své spolupracovníky vzpomíná:

„Snažil jsem se získat pro školu nejlepší odborníky. Housle začal vyučovat vedle pana Vítka a mého jmenovce pana Kvapila i pan Macek, ve výtvarném oboru nejprve akad. malíř Lubomír Bartoš a po něm prof. Josef Lubič, hudební nauku a některé další odborné předměty externě vyučovali dokonce asistenti pedagogické fakulty Palackého univerzity v Olomouci prof. Jarolím a Bukovin. Byla to naše chloubka.“⁵

I když stál ve vedení pouhé dva roky, byl pro školu obrovským přínosem. S velkým ohlasem se na veřejnosti setkaly pořádané koncerty komorní hudby, jenž odehrálo *Moravské kvarteto*. Vystoupení organizovali pedagogové školy apan ředitel Jiří Kvapil. Jejich prioritou byla snaha o dobré vztahy s rodiči žáků a aktivní spoluprací se *Sdružením rodičů přátel a školy* (SRPŠ). Učitelé usilovali především také o to, aby děti navštěvovaly školu rády a ne pouze z donucení.

Ředitel Jiří Kvapil odešel z vedoucího místa v době, kdy se všeobecně kultura i umění, nejen v zábřežském regionu, ale také na ostatních místech, začala rozvíjet bez dohledu politické strany.

2.1.4. Antonín Pastrnek: 1968 – 1978

Antonín Pastrnek získal v mládí absolutorium na varhanním oddělení pražské konzervatoře, kde byl jeho učitelem B. A. Wiedermann, proslulý varhanní virtuos, pedagog a skladatel. Výuku hudební teorie navštěvoval u známých profesorů, kteří se jmenovali Otakar Šín, Jaroslav Řídký a Karel Douša.

⁴ ADAMEC, Jan; PETRÁŠKOVÁ, Marie. *ZUŠ Zábřeh 1946 - 1996 : Almanach k 50. výročí založení školy*. Zábřeh na Moravě : Luna, 1996. Vzpomínají..., s. 38

⁵ ADAMEC, Jan; PETRÁŠKOVÁ, Marie. *ZUŠ Zábřeh 1946 - 1996 : Almanach k 50. výročí založení školy*. Zábřeh na Moravě : Luna, 1996. Vzpomínají..., s. 39

V Zábřehu pobýval od roku 1947, kdy dostal místo učitele hry na klavír ve zdejší hudební škole. Ve svém volném čase hrál na varhany ve farním kostele sv. Bartoloměje, kde postupem času zařídil instalování nových, velkých, koncertních varhan. Od roku 1968 převzal funkci ředitele po Jiřím Kvapilovi.

V době jeho nástupu do vedení školy bylo založeno taneční oddělení, v němž vyučovala Dagmar Vránová, učitelka místního gymnázia.

V 70. letech 20. století dochází k velkému rozkvětu hudebního života zábřežské školy, jehož činnost přesahovala i hranice místního regionu.

Roku 1970 proběhla rekonstrukce celé školní budovy. Škola byla nově omítnuta, nepoužívané přízemí se opravilo, čímž vznikly další čtyři učebny. Zavedlo se plynové vytápění a opravilo se elektrické osvětlení. Při rozsáhlé rekonstrukci došlo také k nákupu nových hudebních nástrojů.

V tomto období došlo k založení žákovského dechového orchestru, o kterém jsem se již zmínila na konci první kapitoly. Hudební soubor stál za vznikem festivalů mládežnických dechových orchestrů v Lidové škole umění od roku 1971. Toto setkání příznivců dechové hudby se konalo každoročně až do roku 1985. V průběhu patnácti ročníků navštívilo festival mnoho orchestrů, například soubory z Bruntálu, Jeseníku, Krnova, Mohelnice, Šumperku a Vidnavy. Kromě nich zde vystupovali i známí skladatelé a hudebníci, jmenovitě Ada Rulíšek, Adolf Langer, Evžen Zámečník, Jindřich Praveček, Karel Vacek, Ladislav Kubeš, Miloš Machek, Mojmír Zedník a mnoho dalších.

Kromě dechového orchestru, lidová škola umění podporovala i komorní a symfonickou hudbu. K roku 1972 se datovalo založení symfonického orchestru města Zábřeh, o kterém jsem se již také zmiňovala na konci předchozí kapitoly. Na začátku jeho vzniku byla zřizovatelem Lidová škola umění, později ale přešel pod vedení dnešního zábřežského Kulturního domu.

Rok 1974 byl vyhlášen mezinárodním *Rokem české hudby*, protože většina známých skladatelů by slavila různá životní jubilea – Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Josef Suk, Oskar Nedbal nebo Leoš Janáček. Oslavy probíhaly velice intenzivně po celém území našeho státu a samozřejmě se do nich zapojily také pěvecké sbory a symfonický orchestr ze Zábřehu. Nejvýznamnější akcí, pořádající

na počest tohoto roku, byl *Festival pěveckých sborů v Javorníku*, který se konal 9. června.

V tomto roce navštěvovalo lidovou školu nejvíce žáků v celé své historii. Proto se výuka na hudební nástroje rozšířila o několik detašovaných tříd v blízkých obcích v zábřežském regionu. První pracoviště bylo otevřeno, asi dvacet kilometrů od Zábřehu, ve městě jménem Štůty. O dva roky později se z něj stala pobočka, kterou zábřežská umělecká škola spravuje dodnes. Další detašované třídy vznikly v Postřelmově, Nedvězí a v Jedlí. Nejkratší trvání mělo pracoviště v Jedlí. Trvalo pouhý jeden školní rok, poté bylo pro nedostatek zájmu zrušeno. Dva roky po otevření detašované třídy v Nedvězí přešlo toto působiště pod správu Lidové školy umění Mohelnice.

Od roku 1977 se prohlubovaly partnerské vztahy mezi Lidovou školou umění v Zábřehu a v Handlové na Slovensku. Školy začaly mezi sebou více spolupracovat, vzájemně se navštěvovaly, pořádaly pro sebe koncerty a výstavy výtvarných prací žáků. Tyto vztahy však zanikly důsledkem rozdělení Československa na Českou republiku a Slovensko.

Nadcházející rok Antonín Pastrnek místo ředitele opustil a odešel do starobního důchodu.

2.1.5. Zdeněk Kunštátský: 1978 – 1990

Zdeněk Kunštátský působil na škole jako zástupce ředitele od roku 1972. V této funkci setrval šest let a po odchodu Antonína Pastrneka do důchodu byl jmenován novým ředitelem.

V této době bylo založeno sdružení jménem *Kruh přátel hudby*. Za vznik se zasloužil tehdejší učitel lidové školy umění Jan Kyselák, proto byl členy výboru jmenován předsedou. Toto uskupení výrazně obohatilo zábřežský hudební život a zvýšilo jeho kulturní úroveň.

V roce 1978 byly uspořádány za podpory Lidové školy umění první *Zábřežské hudební slavnosti*. Jejich cílem byla snaha o sjednocení koncertu dechového a symfonického orchestru. Obrovské úsilí o spojení dvou hudebních těles se podařilo uskutečnit až nadcházející rok, kdy se konal druhý ročník. Proto dostal pracovní název *Muzikologické dialogy*. Přednášeli se zde semináře, jejichž hlavním tématem byly hudební tradice v zábřežském regionu. Rozebíraly se zde různé problémy hudební regionalistiky a studenti se seznámili s životem barokního hudebního skladatele Jana Dismase Zelenky, při příležitosti třístého výročí jeho narození. Třetí ročník se mohl pochlubit společným vystoupením žáků brněnské konzervatoře a zábřežské Lidové školy umění. Pořádání takové rozsáhlé hudební akce však bylo pro školu a malé město náročné jak z hlediska organizačního tak hlavně finančního, a důsledkem toho se stalo, že to byl současně ročník poslední.

Ve stejném roce jednala Lidová škola umění o dalším novém působišti, kde by bylo možné vést výuku na hudební nástroje. Naskytla se jí příležitost jednat o budově zábřežského zámku, který měl sloužit pro hudební potřeby žáků i učitelů. Ačkoliv situace vypadala z počátku nadějně, v průběhu rekonstrukce zámku byl původní záměr změněn a budova připadla tehdejšímu Místnímu národnímu výboru. Dnes v ní sídlí Městský úřad a zábřežská knihovna.

V roce 1983 se změnilo vedení dechového orchestru. Po odchodu Jindřicha Zbožíňka do důchodu nastoupil na jeho místo Ivan Zela. Pokračoval ve výsledcích, kterých docílil jeho předchůdce. Přijal nové hudebníky a rozšířil koncertní program skladeb.

V roce 1985 byly položeny základy literárně – dramatickému oboru. Vedení měla na starost učitelka Barbora Zuberová. Po dvou letech ale obor opustila a důsledkem toho došlo na krátkou dobu k jeho pozastavení. Jeho činnost se obnovila v roce 1988, kdy se ujala vyučování Hana Machová. Ta zde působila dva roky, na její místo poté nastoupila učitelka Bohumila Pospíšilová, a to do roku 1992. Následující školní rok zůstal kvůli malému zájmu dětí zmiňovaný obor uzavřen.

Lidová škola umění se radovala ve školním roce 1986/1987 nejvyššímu počtu zájemců o umělecké vzdělávání od doby osamostatnění mohelnické pobočky. Díky tomuto zájmu o hudební vzdělávání byla škola nucena opět hledat nové prostory,

kde by výuka mohla probíhat. Jelikož veškeré pokusy o rekonstrukce z minulosti se nepodařilo úspěšně ukončit, muselo se učit v provizorních podmínkách v budově, kde se nacházela bývalá zvláštní škola. Po několika neúspěšných jednání se našla budova vyhovující potřebám Lidové školy umění. Byla to tehdejší základní škola na Sušilově ulici. V následujícím školním roce byla zahájena její přestavba, která trvala necelých dvanáct měsíců. Po skončení opravy budovy sem škola přesunula část své výuky. Její prostory sloužily ke zkouškám dechového orchestru nebo pro výuku většího počtu žáků z tanečního a výtvarného oddělení.

V roce 1989 byl upraven školský zákon z roku 1984, díky kterému se na počátku devadesátých let přejmenovaly dosavadní Lidové školy umění na Základní umělecké školy. Tyto jsou dnes financovány MŠMT prostřednictvím jednotlivých krajů.

V roce 1990 došlo ke změně ve funkci ředitele. Ze školy na vlastní žádost odešel Zdeněk Kunštátský a na jeho místo bylo vypsáno výběrové řízení.

2.1.6. PhDr. Miroslav Heger: 1990 – 1995

První výběrové řízení na místo ředitele skončilo bez výsledku, a proto byl v červenci roku 1990 do čela školy jmenován PhDr. Miroslav Heger, který do té doby vedl Lidovou školu umění v Šumperku.

Za svého života Miroslav Heger často vzpomínal na dobu svého působení ve funkci ředitele a o tomto období napsal do Almanachu Základní umělecké školy Zábřeh na Moravě 1946 – 1996:

„Na zábřežské ZUŠ jsem působil jako ředitel od července 1990 do června 1995. Nejčastěji vzpomínám na své spolupracovníky a také na dobré výsledky, kterých škola dosahovala na veřejnosti. Jak známo, pro efektivnost výuky je nezbytná možnost konfrontace. Proto škola pořádala třídní besídky, koncerty, výstavy prací žáků a zúčastňovala se soutěží. Výsledky byly velmi kladné. Mnozí žáci se dostali ke studiu konzervatoře a pedagogické fakulty.

Dobrá spolupráce byla s gymnáziem, které škole umožňovalo pořádat koncerty v aule. Rovněž Tunklův dvorec, Dům kultury a také Dům dětí a mládeže vycházely škole vstříc při pořádání žakovských vystoupení. Dobré zázemí měla škola u školského úřadu v Šumperku a u Městského úřadu v Zábřehu. Touto cestou bych rád poděkoval všem za dobrou spolupráci. Jak učitelům, tak institucím, se kterými přicházela škola do styku. Podle Jana Amose Komenského je umělecká výchova neodmyslitelnou součástí všeobecného vzdělávání mládeže. Výchovou hudební, výtvarnou, pohybovou tuto funkci zábřežská ZUŠ bezesporu plní. “⁶

Jak je zřejmé z citovaného textu, hudba pro něj v životě znamenala opravdu mnoho. V době jeho působení se v roce 1992 dechový orchestr radoval z prvních úspěchů, které přicházely zejména ze zahraničí. Zmíním se hlavně o úspěchu v Linci (hlavní město spolkové země Horní Rakousy). Orchester zde vystupoval pod vedením Ivana Zely, dirigenta a vyučujícího dechového oddělení. Následující léta se pořádaly opakovaně koncerty v Rakousku a dokonce i v Německu.

V té době došlo k uzavření literárně - dramatického oddělení, ve kterém učila dva roky Bohumila Pospíšilová.

V roce 1994 končí také existence dechového orchestru. Odstoupil totiž Ivan Zela a založil si svoji soukromou hudební školu.

Miroslav Heger odešel v roce 1995 z vedení školy do důchodu a za něj byl po úspěšném výběrovém řízení jmenován na místo ředitele Pavel Doubrava

2.1.7. Pavel Doubrava: 1995 – dosud

Na počátku školního roku 1995/1996 nastoupil do vedení školy Pavel Doubrava, dosavadní učitel hry na klarinet. Ve funkci ředitele zůstává do současnosti (školní rok 2008/2009). Na počátku devadesátých let 20. století se zasloužil o obnovení dechového orchestru, jehož uměleckým vedoucím je až do přítomnosti Lubomír

⁶ ADAMEC, Jan; PETRÁŠKOVÁ, Marie. ZUŠ Zábřeh 1946 - 1996 : Almanach k 50. výročí založení školy. Zábřeh na Moravě : Luna, 1996. Vzpomínají..., s. 40 - 41

Vepřek. O působení a vlivu orchestru na umělecký život Zábřeha jsem psala na konci předcházející kapitoly.

V začátcích působení Pavla Doubravy ve funkci ředitele se na škole vyučovaly tři obory: hudební, výtvarný a taneční. Hudební obor navštěvovalo 445 žáků, výtvarný obor studovalo 98 žáků a do tanečního oboru docházelo 147 dětí. Vedení školy si ale přálo zapojit do výuky všechny čtyři umělecké obory a proto se začlenil následující rok do vyučování také literárně dramatický obor. Vyučování prvních sedmi žáků se ujala Mgr. Jana Trunečková.

K dalším cílům současného ředitele patřilo upevnění pedagogického sboru a zlepšení pracovních podmínek pro pedagogickou činnost zaměstnanců. Tyto snahy se pak staly základem dobrých studijních výsledků žáků, se kterými se veřejnost může setkávat prostřednictvím mnoha příležitostí, jakými jsou koncerty, výstavy a další vystoupení. Ředitel Doubrava zastává názor, že jednou z možností, jak zajistit pro školu kvalifikované učitele, je vychovat si je z vlastních řad přes přípravu žáků ke studiu na konzervatoři, a ti se pak vrátí jako zpět jako učitelé. Jeho názor potvrzuje skutečnost, že on sám je bývalým žákem zábřežské hudební školy a následně pak vystudoval ostravskou konzervatoř. Mimo konzervatoř v Ostravě odcházejí někteří absolventi zábřežské hudební školy na konzervatoř v Kroměříži, ale také na vysokou školu do Ostravy, kde se hudbě vyučuje na fakultě umění, nebo na JAMU do Brna, jiní žáci navštěvovali v minulosti vojenskou konzervatoř v Roudnici nad Labem.

Vedle hudebního oboru začaly vzkvétat také obory taneční a výtvarný. Pod vedením učitelky Ludmily Vychodilové spolupracovali žáci na různých výstavách a účastnili se soutěží nejen v České republice, ale také v zahraničí. V roce 1994 patřila mezi největší úspěchy účast na *Bienále grafiky* v polském městě Turoni a o rok později výtvarné a literární soutěži *Evropa ve škole* probíhající po celé Evropě, kde se v národním kole umístila na prvním místě jedna z žákyň Základní umělecké školy Zábřeh. Ve stejném roce se mohl také výtvarný obor pyšnit oceněním svých uměleckých prací na *Trienále severní Moravy a Slezska*. Dále se úspěšně účastnili mezinárodní soutěže *Lidice 1995*, spolupracovali na výstavách *Alšova zem* nebo na přehlídce *Prostředí života*, která se konala v Jihlavě. Svými pracemi zkrášlili

dětskou kliniku Fakultní nemocnice a některá výtvarná díla zdobí nemocniční chodby dodnes.

Od 1.1.1997 se ZUŠ stala samostatným právním subjektem, jejímž zřizovatelem byl Školský úřad Šumperk a od 1.10. 2001 je jím Olomoucký kraj. Na jeho podnět ve školním roce 2006/2007 věnovali pedagogové velkou péči tvorbě školního vzdělávacího programu. Učitelé začali mezi sebou více konzultovat a předávat si své vlastní zkušenosti z praxe. Zábřežská škola se tedy začala podílet i s dalšími třiceti devíti uměleckými školami v České republice na ověřování Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání (RVP ZUV), díky kterému se vytvoří školní vzdělávací programu (ŠVP). Cílem spolupráce bylo navrhnout několik možností dalšího rozvoje školy a domluvit se v pedagogickém sboru na představě, jak nejvhodněji působit na žáky z uměleckého hlediska. Výsledkem toho bylo vytvoření ŠVP, díky němuž se postupem času ZUŠ Zábřeh zařadila mezi školy, které jsou zapojeny do projektu s pracovním názvem *Pilot ZUŠ*. Ten jim umožňoval dopracovat vlastní ŠVP pod odborným vedením realizačního týmu projektu. Po jeho vypracování podala škola žádost na Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (MŠMT) o udělení výjimky a schválení výuky podle tohoto dokumentu už od školního roku 2010/2011.

3. SOUČASNOST ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY ZÁBŘEH

Ve školním roce 2008/2009 bylo ke studiu přijato celkem 149 nových zájemců. Celkový stav žáků v tomto školním roce byl tedy 759, z toho 503 v hudebním, 80 ve výtvarném, 162 v tanečním a 14 v literárně-dramatickém oboru. Na výuce se podílelo 31 pedagogů. O chod školy se starali také provozní zaměstnanci – tři uklízečky, školník, ekonomka a účetní.

Každý rok během měsíce června a září probíhají přijímací zkoušky, na jejímž základě jsou žáci přijímáni. Toto rozhodování má na starost komise složená ze tří členů, kteří se snaží zjistit, zdali je dítě talentované a zvládne studium ve svém zvoleném uměleckém oboru – tedy hudebním, tanečním, výtvarném nebo literárně dramatickém.

Dětem předškolního věku je umožněno dostat se na školu bez přijímacích zkoušek. Učitelé uměleckých oborů spolupracují s mateřskými školami. Pořádají pro ně se svými žáky výchovné koncerty, kdy mají předškoláci možnost seznámit se s hudebními nástroji, poslechnout si zpěv a recitaci básní, zhlédnout práce výtvarného oddělení nebo taneční vystoupení. Další možností, jak se děti tohoto věku mohou stát žáky umělecké školy, je návštěva učitelů v průběhu školního roku v mateřských školách. Pedagogové zaměřují svoji pozornost na děti, které mají vrozený předpoklad pro studium v určitém oboru. Ve školním roce 2008/2009 byla pro děti předškolního věku připravena hudební pohádka, při níž měly pohybem znázorňovat postavy z děje, vytleskávat rytmus, předvádět dynamické a tempové změny. Pokud některé z dětí vykazovalo umělecký talent a mělo by zájem ho dále rozvíjet, byla mu nabídnuta příležitost k přijetí do přípravného ročníku Základní umělecké školy. Tam se vyučuje hudební teorii v deseti až patnácti členných skupinkách a ve hře na zvolený nástroj po dvou až čtyřech žácích. Jelikož je kapacita školy omezená, je počet nově přijatých žáků limitován.

Základní umělecké školy podle § 109 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání by měly žákům, kteří se

zajímají o vzdělání v některém z nabízejících oborů, usnadnit cestu a pomoci jim stát se schopným znalcem zvoleného oboru, který neprovádí činnost jako svoje povolání. Méně častá je pak možnost odborné přípravy nadaných žáků, která směřuje k profesionálnímu studiu na vyšších stupních škol s uměleckým zaměřením.

Vhodné materiální a technické vybavení školy velmi ovlivňovalo úspěšnost absolventů, proto se škola vždy starala o to, aby technický stav používaných hudebních nástrojů byl v pořádku a snažila se podle nutnosti a finančních možností nakupovat nové. Např. pro zpestření a usnadnění hodiny hudební nauky se hojně využívají interaktivní tabule. Mezi další potřebnou techniku pro chod školy patří kopírky, počítače a mobilní telefony.

Výuka žáků probíhá ve městě Zábřeh, ve dvou od sebe vzdálených budovách, což ztěžuje vzájemnou spolupráci mezi jednotlivými obory. Prostory pro výuku v těchto místech jsou značně omezené. Největším problémem je chybějící koncertní sál, kde by mohl zdokonalovat a posléze předvádět různá vystoupení jak taneční tak literárně dramatický obor. Nejlepším řešením by bylo najít ve městě jednu velkou budovu, kde by se dalo vyučovat všem čtyřem uměleckým oborům a nacházela by se zde i místnost pro zkoušky nebo koncerty. V současné době je pouze jedno možné východisko k vyřešení tohoto problému. To představuje oprava budovy v ulici Školské, ve které se nachází velký koncertní sál s oponou a jevištěm. Další místnosti by mohly být využívány jako sklady pro kostýmy a nástroje, archivy nebo by se zde našla třída pro nahrávací studio. U této budovy by se mohl využívat také venkovní prostor k pořádání festivalů nebo zahradních slavností. V současnosti se zpracovává projekt, který by měl v následujících letech tuto představu realizovat ve skutečnost, a to za finanční pomoci ze strukturovaných fondů Evropské Unie.

Další budova školy, kde probíhá výuka, se nachází v nedalekých Štítech. Místnosti ve druhém poschodí budovy pronajímá škole město. Ostatní detašovaná pracoviště jsou umístěna v Jedlí, Olšanech, Bušíně a nově je otevřeno i v Postřelmově. Tady výuka probíhá v místních základních školách.

3.1. Pobočka ve Štítech a detašovaná pracoviště

3.1.1. Pobočka ve Štítech

První detašované pracoviště vzniklo v roce 1974 ve Štítech, což je malé městečko necelých dvacet kilometrů severovýchodně od Zábřehu. O dva roky později se z něj stala pobočka, kterou zábřežská umělecká škola spravuje do dnešní doby. Místnosti, kde probíhala výuka, se nacházely ve druhém poschodí budovy, kterou škole pronajímalo město. Prvním učitel na štíteckém pracovišti byl Přemysl Vrba, učitel hry na klavír a autor sborníku *Moje první písničky*, s podnázvem *nejsnadnější lidové písně pro začínající klavíristy* (Editio Moravia, 2002). Jednalo se o šedesát tři nejslavnějších lidových písní pro malé klavíristy. Nasbírané skladby pro děti zjednodušil tak, aby je zvládli zahrát i úplní začátečníci a před vydáním si je ověřil ve své pedagogické praxi. Po jeho odchodu nastoupil na místo učitele Zdeněk Šťastný, který zde zůstal pouze jeden školní rok, a Leopold Klimeš. Ten byl jmenován vedoucím pobočky. Za dobu jeho patnáctiletého působení ve Štítech se spolupracovníci kolem něj poměrně hojně střídali. Jmenovala bych třeba Antonína Malého (1983 – 1987) nebo Jaroslava Holouše (1987 – 1990). V letech 1985 – 1999 zde vyučoval na zobcovou flétnu Josef Janků. Mezitím nastoupily na štíteckou pobočku v roce 1992 také dvě učitelky, Dagmar Braunerová a Zdeňka Vedralová. Dagmar Braunerová se starala o výuku klávesového oddělení, vyučovala hru na klavír a na keyboard. O tři roky později se stala vedoucí štítecké pobočky až do roku 2002, než odešla do důchodu. Zdeňka Vedralová zde učila žáky také na klavír, jako předchozí jmenovaná učitelka, a k tomu si vzala na starost i výuku kytary, hudební nauky a pěveckého sboru do roku 2000. Poté se odstěhovala do Vysokého Mýta. Josefa Janků nahradila v roce 1999 Pavla Nejedlá, začala zde učit hru na zobcovou flétnu a klarinet. Od roku 2002 se stala vedoucí pobočky místo Dagmar Braunkové. Vraťme se ale do doby, kdy odešla Zdeňka Vedralová, kterou vystřídal Miroslav Heger. Byl to bývalý ředitel jak zábřežské, tak šumperské hudební školy a

především vynikající klavírista. Bohužel se s ním jeho žáci museli v roce 2004 rozloučit, protože ho zastihlo vážné onemocnění.

Ve školním roce 2008/2009 ve Štítech pracovali celkem čtyři učitelé: Martin Hroch a Jana Zahradková vyučovali hru na klavír, Pavla Nejedlá na zobcovou flétnu, klarinet, saxofon a Šárka Hlochová na keyboard, zpěv a hudební nauku. Výuka pěvecké hlasové výchovy byla zavedena zavedla na pobočce teprve nedávno.

Do výuky se zapojilo celkem třicet osm žáků, z toho třináct navštěvovalo hru na klavír, sedm na zobcovou flétnu, jedna žákyně na klarinet a jedna na saxofon, deset žáků na keyboard a šest na zpěv. Všechny děti hrající na hudební nástroj musí navštěvovat jednou týdně hudební nauku, jejímž cílem je vysvětlování a procvičování hudební teorie, poslech hudby nebo tvoření výtvarných kreseb, které jsou pak vystavovány a mohou inspirovat ostatní možné budoucí zájemce hudebních oddělení.

Práce dětí a učitelů jsou představovány veřejnosti formou vystoupení v Obřadní síni Městského úřadu ve Štítech, kde mají od loňského roku nové koncertní piano. Tento koncertní sál se využívá k vystoupení menších komorních koncertů pro základní či mateřskou školu nebo hudebních večerů pro širokou veřejnost. V minulém školním roce uspořádal klavírní recitál místní učitel Martin Hroch za doprovodu svých žáků. Větší koncerty se konají ve velkém sále Kulturního domu a obvykle probíhají v měsíci prosinci a červnu. Na přípravě vystoupení spolupracují všechny děti navštěvující uměleckou školu a hrají na něm skladbu, kterou během určitého času nacvičily. Tyto dva koncerty jsou obvykle hojně navštěvovány a kladně hodnoceny z řad rodičů i široké veřejnosti. S výsledky své práce se žáci mohou pochlubit také dětem v místní mateřské škole a pořádají rovněž vystoupení pro spolužáky na základní škole nebo pro starší občany města Štíty ve zdejším domově důchodců.

Pro žáky pobočky jsou pořádány výlety do vzdálenějších míst naší republiky, které jim jsou obrovskou motivací k dalšímu studiu a obohacují je o obrovský kulturní zážitek. S velkým úspěchem se setkává každoroční výlet do hlavního města naší republiky. V Praze se žáci seznamují s kulturními památkami navštěvují různá hudební představení. V minulosti např. zhlédli koncert *Pražské komorní filharmonie*

s ukázkami z díla P. I. Čajkovského a pěvecké vystoupení dětského sboru *Bambini di Praga*. Nezapomenutelným zážitkem pro ně bylo operní představení *Čert a Káča* v Národním divadle nebo hudební představení pro děti *Na slavnosti aneb proč nám ten pán vyhrožuje?* v Smetanově síni Obecního domu.

V březnu 2008 proběhl dvoudenní výlet pro žáky dechového oddělení do Bzence na Jižní Moravě. Důvodem této cesty bylo společné vystoupení se soukromou Základní uměleckou školou v Bzenci, které se dočkalo u veřejnosti velkého úspěchu.

Dalším zážitkem pro děti se stal o měsíc později výlet do *Janáčkovy opery* v Brně, kde se konal vzdělávací program na téma *Nebojte se opery*. Jeho cílem bylo seznámit děti s operou, a aby ji pochopily jako dramatický útvar, v němž je v jeden celek spojen projev dramatický, divadelní, hudební a výtvarný, popřípadě i taneční. Podívaly se, jak vznikají různé kulisy a rekvizity nebo zhlédly, co se děje v zákulisí před vystoupením nebo během představení.

Domnívám se, že pobočka ve Štítech není jen nedílnou součástí kulturního života města, ale také jeho okolí.

3.1.2. Detašovaná pracoviště

Detašovaná pracoviště se ve školním roce 2008/2009 nacházela v Bušíně, Olšanech, Jedlí a nově v Postřelmově.

V **Bušíně** se výuka realizovala v prostorách místní základní školy. Starala se o ni Pavla Nejedlá. Žáci měli možnost docházet do hodin zobcové flétny a klarinetu. Této nabídky však v posledním školním roce využili pouze dva žáci. Ačkoliv bylo dětí málo, dvakrát do roka pořádali svoje vystoupení. Obvykle byl první koncert připravován pár týdnů před Vánocemi, v období adventu a druhé hudební pásmo se chystalo na přelom dubna/května a neslo název *Jarní koncert*.

Vyučování v **Olšanech** probíhalo v budově místní základní a mateřské školy. Žáci si měli možnost vybrat hru na klávesové nebo dechové nástroje. Děti se

vzdělávaly pod vedením dvou vyučujících. Pavla Nejedlá se stará o hru na zobcovou flétnu a klarinet a Petra Krňávková vyučuje hru na keyboard. Všichni žáci obou oddělení pořádají dvakrát do roka společné vystoupení pro rodiče, příbuzné, kamarády i širší veřejnost.

Detašované pracoviště v **Jedlí** se nachází v prostorách zdejší mateřské a základní školy. Třídu propůjčuje obec Martinu Hrochovi, který učil žáky na keyboard. Jeho nabídku ve školním roce 2008/2009 využilo sedm dětí. Výsledky své výsledné píle potom předvedou (vždy jednou za pololetí) na výchovných koncertech, které se konají v prosinci a červnu.

Původně vznikla detašovaná třída v **Postřelmově** již roku 1947. Hudební vzdělání se realizovalo ve třídách místní základní školy. Žáci se učili hře na klavír nebo na housle. Pracovali zde například učitelé Jiří Benýšek nebo Konrád Kryl. Bohužel se vyučování zanedlouho setkala s velkým nezájmem z řad dětí a rodičů, proto bylo oddělení na pár let uzavřeno. Ve školním roce 2008/2009 proběhlo její znovuotevření. Na výuce se podílejí dva pedagogové: Petr John a Věra Valentová. První jmenovaný učitel se zabývá výukou kytary a sólového zpěvu. Možnosti naučit se hrát na kytaru, u něj využilo šest dětí. O sólový zpěv se zatím zajímali dva žáci, avšak předpokládá se, že počet malých zájemců v budoucnu vzroste. Věra Valentová učí hru na zobcovou flétnu, o tento nástroj se zajímalo šest žáků. Kromě výuky hry na flétnu se stará také o hodiny hudební nauky, které musí všichni žáci navštěvovat, protože prostřednictvím tohoto předmětu získávají základní znalosti z teorie hudby. V průběhu školního roku 2008/2009 žáci uspořádali vystoupení pro mateřskou i základní školu a v červnu připravili koncert, který se konal v Kulturním domě Postřelmov. Vystoupily na něm také děti učící se na hudební nástroje v Zábřehu. Koncert se stal pro diváky nečekaným kulturním zážitkem.

3.2. Vyučované obory

Základní umělecká škola Zábřeh na Moravě poskytuje žákům prostřednictvím různých oborů přípravu pro další umělecké nebo pedagogické vzdělávání na konzervatořích a na dalších středních, případně i vysokých školách. Díky příznivému sociálnímu, emocionálnímu a pracovnímu prostředí podněcuje žáky k učení a k vzájemné spolupráci. V zábřežské škole se vyučují čtyři z pěti vyučovacích oborů, které pilotní verze RVP ZUV nabízí: hudební, výtvarný, taneční a literárně – dramatický. Z důvodu nedostatku financí zde neprobíhá pouze výuka zaměřená na multimediální tvorbu.

3.2.1. Hudební obor

Hudební obor je popsán v pracovní verzi RVP ZUV jako obor, díky kterému je žákovi umožněno soustavné vzdělávání, aktivní interpretace a vlastní tvorba skladeb, seznámení s hudební kulturou a získání základních teoretických znalostí. Dítě pomocí těchto možností využívá hudbu jako prostředek vzájemné komunikace i osobního uměleckého sdělení.

Vzdělávací obsah hudebního oboru je rozdělen do dvou vzájemně propojených oblastí, která se jmenují *Hudební interpretace a tvorba* a *Recepce a reflexe hudby*. Skládá se z několika očekávaných výstupů, které jsou zaměřeny na praktickém využití.

V oblasti *Hudební interpretace a tvorba* je žákovi umožněno osvojit si hru na hudební nástroj nebo zpěv. Nejprve se seznamuje se základními hudebními návyky, následně dochází k rozvoji sólové hry a postupem času mu je umožněno rozvíjet se nejen jako sólista ale i jako spoluhráč v komorní a souborové hře nebo ve sborovém zpěvu. Další možností je využití vlastního talentu a hudebních znalostí, které žák získal, buď v oblasti improvizace, vlastní tvorby nebo užitím moderních technologií

v hudbě apod. Vzdělávání se uskutečňuje prostřednictvím individuální výuky, což je sólová hra na nástroj nebo sólový zpěv a v podobě kolektivní výuky, jejichž základem je spolupráce s ostatními při hře v orchestru nebo pěveckém sboru.

Vzdělávací oblast *Recepce a reflexe hudby* vede žáka k orientaci v hudebním světě. Snaží se o to, aby žák využíval a přenášel zkušenosti, dovednosti a vědomosti, které získal při praktických činnostech z výuky ve svém zvoleném oboru a snažil se při aktivním poslechu hudební dílo vnímat a ohodnotit. Tato vzdělávací oblast se uskutečňuje zejména ve formě kolektivní výuky (Hudební nauka) a je pro žáky povinnou součástí docházky. Hlavním cílem je vzájemné propojení teorie a praxe, díky čemuž dochází u interpreta k lepšímu prožitku hudby.

V RZP ZUV je rozdělen do několika vzdělávacích zaměření: Hra na klávesové nástroje, Hra na smyčcové nástroje, Hra na dechové nástroje, Hra na strunné nástroje, Hra na bicí nástroje, Sólový zpěv, Sborový zpěv, Elektronické zpracování hudby a zvuková tvorba, Hra na akordeon, Hra na cimbál, Hra na dudy nebo Skladba.

Hudební obor má na Základní umělecké škole Zábřeh nejdelší tradici. Podílí se na vyučování školy již od jejího založení a neustále se vyvíjí tím správným směrem. Školní rok 2008/2009 úspěšně dokončilo 503 žáků, kteří si z výše jmenovaných zaměření mohli vybrat výuku z dvaceti hudebních nástrojů na klavírním, dechovém, smyčcovém, elektricky klávesovém oddělení, nebo studium sólového nebo sborového zpěvu pěveckém oddělení.

3.2.1.1. Klavírní oddělení

Klavírní oddělení spadá na Základní umělecké škole Zábřeh mezi nejvýznamnější. Ve školním roce 2008/2009 hru na klavír navštěvovalo sto třicet čtyři žáků. Výuku výše uvedených dětí mělo na starost osm pedagogů, kteří se snažili vyučovat podle zkušební verze školního vzdělávacího programu. Jmenovitě to byli Lenka Čermáková, Hana Fikarová, Martin Hroch, Jana Stejskalová, Martina

Valentová, Marie Vintrová, Petr Vočka a Jana Zahradková. Učitelé se snaží o vlastní větší obeznámení s oblastmi, které se dotýkají orientace v nových klavírních školách, učebnicích a literatuře. Zaměřují se také na znalost psychologického vývoje dítěte, pořádají společná pravidelná setkání s prostudováním jedné z metodických příruček, o které následně diskutují a vzájemně se tak obohacují o další zkušenosti z pedagogické praxe. Podnětem jsou pro ně například také učebnice *Klavírní pedagogika* od A. Vlasákové, *Cesta do země intervalů* a *Pomůcky pro sluchovou představu intervalů* od L. Ljochina, nebo pracovní sešity jako jsou *Klavírhárky* a rovněž klavírní školy skandinávských zemí, Spojených států amerických a několik dalších metodik.

Výuka hry na klavír byla nabízena už dětem v předškolním věku. Protože ještě neumí číst, zapojují do vyučování především svoji fantazii, hudební tvořivost a cit pro hudbu. Zvědavost jim umožňuje, již od tak nízkého věku, často i lepší připravenost ke hře na klavír než starším dětem.

Od prvního ročníku žáci vystupují na koncertech pro veřejnost, základní a mateřskou školu. Ti talentovanější reprezentují školu na různých akcích regionu, ale i celostátních soutěžích. O školních úspěších se budu zmiňovat v následující kapitole.

Zásluhou ředitele školy a sponzorských darů přibyl do klavírního oddělení vynikající koncertní nástroj značky Boston. Byl umístěn v zábřežské *Galerii Tunklův dvorec*. Tyto klavíry jsou v naší republice pouze dva, proto zde probíhají i koncerty známých klavíristů, kteří sem kvůli němu přijíždějí.

3.2.1.2. Oddělení dechových nástrojů

Dechové oddělení je jedním z největších v Základní umělecké škole Zábřeh. Ve školním roce 2008/2009 jej navštěvovalo sto šedesát sedm dětí, o které se staralo deset pedagogů.

V Zábřehu probíhá výuka ve třídě ředitele Pavla Doubravy: klarinet a saxofon, Libuše Effenbergerové: klarinet, saxofon a zobcová flétna, Terezy Karlíkové: zobcová a příčná flétna, Gabriely Kubíčkové: zobcová flétna, Jitky Svobodové: lesní roh a zobcová flétna, Václava Lukáše: pozoun, tuba, baskřídlovka a zobcová flétna a Lubomíra Vepřka: trubka a zobcová flétna. Na pobočce ve Štítech a v detašovaných třídách v Bušíně a v Olšanech vyučovala hodiny zobcové flétny, saxofonu a klarinetu paní Pavla Nejedlá. Věra Valentová měla na starost hru na zobcové a příčné flétny v Postřelmově.

Výuka je umožněna dětem od šesti let. Základním požadavkem pro výuku dechových nástrojů je hra na zobcovou flétnu, kde se začátečník učí správnému držení nástroje a snaží se zdokonalit motoriku prstů. Hrou se rozvíjí vitální kapacita plic a děti se učí pracovat se správným dýcháním. Zhruba za tři roky, kdy děti ovládají tyto základy, mohou přejít k větším dechovým nástrojům, které jsou ale finančně nákladnější. Vybírají si mezi hrou na příčnou flétnu, klarinet, saxofon, trubku, lesní roh, baskřídlovku, trombon, tubu anebo mohou zůstat dále u zobcové flétny. Pokročilejší žáci dostávají možnost stát se členy *Dechového orchestru* nebo *Junior Big Bandu*.

DECHOVÝ ORCHESTR

Dechový orchestr je mladým a současně největším hudebním tělesem při ZUŠ Zábřeh. V roce 1997 navázal na dlouholetou tradici staršího dechového orchestru, který ukončil svoji činnost roku 1994. Současný soubor byl založen učitelem žesťových nástrojů Lubomírem Vepřkem, který má na starost chod celého *Dechového orchestru*. Ze začátku byl tvořen sedmnácti členy, během pár let se rozrostl a dnes se může chlubit šedesáti hráči. Zkoušky probíhají nejdříve odděleně v menších třídách. Po secvičení v oddělených učebnách celý orchestr nacvičuje skladby v koncertním sále na Sušilově ulici. V jejich repertoáru se objevují osvědčené skladby Jaromíra Vejvody, Adolfa Rulíška, Mojmíra Zedníka, Pavla Staňka, Jindřicha Pravečka ad. Nechybí ale také oblíbené muzikálové a filmové melodie a současná moderní populární hudba. Každoročně členové orchestru připravují program pro adventní koncerty. V jarních měsících pořádají samostatný

koncert pro širokou veřejnost v *Klubu KVDC Zábřeh*. Spolu s mažoretkami, které *Dechový orchestr* doprovází, hudebníci vystupují na festivalech v Mohelnici, Uničově a Lošticích. V květnu 2006 odjel orchestr na festival nazvaný *Čermákovo Vysoké Mýto* a vybojoval mezi soubory z celé České republiky první místo. O rok později se mohl chlubit druhým místem v mezinárodní soutěži *Praha 2007*, která byla pořádána Sdružením dechových orchestrů české republiky v Národním domě na Smíchově. V červnu 2007 se děti zúčastnily festivalu *Hudba bez hranic*, o kterém se více zmíním v následující kapitole.

V posledních letech žáci sbírali zkušenosti také v zahraničí. Zúčastnili se festivalu v německém Bösselu, ve dvou francouzských městech Cherbourg a Allencon. Další zahraniční cesta se konala do Thumu v Německu. V roce 2005 se orchestru podařilo nahrát první CD. Po jeho vydání orchestr vystupoval v Norsku a o rok později v italské Kalábrii.

Významnou událostí pro orchestr bylo natáčení televizního pořadu „...*A tuhle znáte*“, které se natáčelo 9. září 2007 v zábřežském domě kultury. Předcházelo tomu několikaměsíční zkoušení. Výsledkem byla nahrávka koncertu vysílaného na začátku října v České televizi.

JUNIOR BIG BAND

Junior Big Band je jazzový a swingový dechový orchestr vytvořený z žáků Základní umělecké školy Zábřeh. Vznikl v roce 1997 za veliké podpory současného ředitele Pavla Doubravy. Spoluzakladatelem byl Lubomír Vepřek, který se postavil do čela začínajícího souboru. Po prvním roce ale odešel a na jeho místo nastoupil Ondřej Vaník, člen *Moravia Big Bandu*. Výsledkem jeho spolupráce s klavíristy i žáky sólového zpěvu jsou nastudované skladby Duka Ellingtona, Sy Olivera, Bennyho Goodmana, Irvinga Berlina a dalších.

Orchestr se zúčastnil mnoha národních soutěží. Vždy se dokázal probít do celostátního finále a skvěle se umístit. Spoustu zkušeností získal díky zahraniční cestě na řecký ostrov Korfu. Děti si odvezly spoustu zážitků nejen z vystoupení, ale i z krajiny, která je na tomto výletě obklopovala. Ve školním roce 2006/2007 odcestoval soubor na Slovensko, kde vybojoval ve své skupině třetí místo.

Následující rok byl rokem změn v obsazení, přišla spousta nových členů a pár jich také odešlo. Po secvičení repertoáru odjeli na festival *Kmochův Kolín* a na *Swingový festival* konající se v Lipníku nad Bečvou.

Ve školním roce 2008/2009 začal orchestr spolupracovat s *Big Bandem ZUŠ Žerotín* z Olomouce. Uspořádali společně vystoupení v *Jazz Tibet Clubu* v Olomouci a v kině *Retro* v Zábřehu. Zdá se, že jejich vzájemná spolupráce bude probíhat i nadále.

Junior Big Band a *Dechový orchestr* nejsou jediné soubory vystupující na půdě Základní umělecké školy Zábřeh. Žáci navštěvují např. také žesťový kvintet nebo kvintet zobcových fléten. Výsledkem jejich houževnaté práce jsou pěkná umístění a krásná ocenění v různých soutěžích (viz kapitolu č. 4).

3.2.1.3. Oddělení elektronických klávesových nástrojů

Oddělení elektronických klávesových nástrojů je na škole nejmladší, ale může se pochlubit velkým zájmem z řad široké veřejnosti. Ve školním roce 2008/2009 ho navštěvovalo šedesát devět žáků a počet zájemců, kteří chtějí hrát na klávesy, neustále roste. O výuku se stará celkem pět pedagogů. V místní hudební škole v Zábřehu probíhá hra na keyboard u Evy Grůzové a Ivo Čermáka. Šárka Hlochová učí tento hudební nástroj ve Štítech, Martin Hroch v Jedlí a Petra Krňávková v Olšanech. Vyučovací hodiny probíhají individuální nebo skupinovou formou. Vzhledem k technické náročnosti klávesových nástrojů je předmět určen pro děti od sedmi let, ale mladších zájemců stále přibývá. Začátečníci mají podobnou přípravu jako malí klavíristé. Základem pro obě oddělení je postavení ruky na klávesy a četba notového záznamu. Poté se ale jejich cesty liší. Děti hrající na varhany se věnují především doprovodům. Učí se rozeznávat jednotlivé hudební styly a vhodně je zařazují ke skladbě. Technické možnosti nástroje umožňují žákovi vytvořit správným nastavením virtuální „doprovodnou kapelu“ s doprovody v různých žánrech, jako jsou např. rock, pop, jazz, blues, ragtime, dixieland, country a další.

Už znalost základních akordů umožní žákovi harmonizovat jednoduchou písničku. Složitější doprovody si osvojí dítě až postupem času. Umožní mu to snadnou orientaci a programování nástrojového obsazení. Snahou pedagogů je zde výchova k všestrannosti.

V posledních letech začali žáci vystupovat s pěveckým a dechovým hudebním oddělením. Spolupráce spočívá v doprovodu sólových nástrojů a zpěváků nebo pěveckého sboru na různých akcích školy. Společně pořádají výchovné koncerty pro mateřské a základní školy, jejichž cílem je vhodně motivovat ostatní děti ke hře na klávesy nebo je hudebně obohatit o kulturní zážitky. V předminulém školním roce se žáci zapojili do projektu nazvaného *Genius to nemá lehké*. Každý rok také pořádají pro veřejnost několik vystoupení v rámci adventní doby a Velikonoc.

S oddělením elektronických klávesových nástrojů je propojen nový vyučovací předmět, který má před sebou velmi slibnou budoucnost. Nazývá se *Technika zvukového záznamu*, kde se děti seznamují se zásadami záznamu hudby formou digitální techniky. V Zábřehu se tento předmět vyučuje od roku 2004 za velké podpory učitele Iva Čermáka. Propagace předmětu je však malá, stejně jako informovanost veřejnosti, proto byly ve školním roce 2008/2009 hodiny výuky otevřeny pouze pro jednoho zájemce. Umožňují žákovi propojit digitální technologii v hudbě, základy režie a aranžování skladeb. V minulosti probíhalo několik projektů. Velkým úspěchem bylo vydání CD, na kterém společně pracovaly děti druhého stupně z různých uměleckých oborů. Vytvořily tím učební pomůcku a motivační materiál pro mladší spolužáky.

3.2.1.4. Kytarové oddělení

Kytara patří mezi nejoblíbenější a nejrozšířenější hudební nástroje na Základní umělecké škole Zábřeh. Každý žák se ve hře může orientovat podle svých individuálních schopností, dovedností, ale i zájmu. Někdo zvolí dráhu individuální sólové koncertní hry, jiný chce ovládat především doprovody a improvizaci, další

směřuje ke společné práci ve vlastní kapele, možností je zde nepřeberné množství. Základem je však vždy precizně zvládnutá technika hry na nástroj. Zpočátku děti mohou využít kytaru převážně jako doprovodný nástroj při posezení u táborového ohně s kamarády nebo se výuka individualizuje a žáci se věnují přímo klasické sólové i komorní hudbě. Každý má v tomto nástroji možnost najít svoji oblíbenou a vyhovující polohu. Výuka je umožněna již žákům předškolního věku. Takto malé děti však těžko udržují pozornost na delší dobu, a proto těmto dychtivým začátečníkům usnadňují průběh studia stále nové metodické pomůcky, např. učebnice a noty plné hádanek, říkadel, písniček a barevných ilustrací.

Ve školním roce 2008/2009 se učilo na tento nástroj šedesát tři žáků, z toho pět studovalo hru na elektrickou kytaru. Na výuce se podílí několik pedagogů. Jolana Paličková má na starost začínající žáky a vyučuje je komorní hře, aby mohli být od třetího ročníku zařazeni do orchestrů. Jan Holota vede dva kytarové orchestry, které jsou poslední dobou na koncertech u veřejnosti velice oblíbené. Využívají při hře speciální oktávové kytary ladící struny o oktávu výše a také vystupují s koncertními basovými kytarami, které ladí struny naopak o oktávu níže. Spojením těchto dvou protikladných strunových nástrojů získává kytarový orchestr jedinečný zvuk. Při hraní moderních skladeb se používají akustické kytary s kovovými strunami. Kromě strunných nástrojů orchestr využívá i menší bicí a Orffovy nástroje. Dalším pedagogem je Petr John. Zabývá se výukou na elektrické sólové a basové kytary, jeho nabídku zatím využilo pět dětí. Zbývající vyučující se jmenují Jana Kuzníková a Zdeňka Davidová. Společným cílem všech pěti pedagogů je upevňování základních pracovních návyků dětí při hře. Snaží se ale také o povzbuzení zájmu o hru do té míry, že děti mohou považovat nástroj za prostředek hudebního vyjadřování. Melodické skladby, které se děti postupem času naučily hrát, byly výsledkem velké snahy žáka i trpělivosti učitele. Předchází tomu dlouhá cesta, kdy se musí začínající kytarista naučit správně sedět, dobře držet nástroj, levou rukou řídit hmatník a prsty druhé ruky rozezvučit struny nad zvukovým otvorem kytary. Základem výuky je stala klasická hra doplněna praktickým doprovodem písni. Vyspělejší žáci mohou hrát v kytarových sborech nebo spolupracovat s dalším komorním seskupením, o což je velký zájem. V posledních letech se našlo mezi

děťmi několik zájemců o hru na elektrickou a basovou kytaru, které využívají v jazzovém souboru.

Vystoupení pro veřejnost se koná jednou za půl roku formou třídních přehrávek a výchovných koncertů pro mateřské nebo základní školy. V posledních letech došlo k úzké spolupráci s dechovým a literárně dramatickým oddělením a pěveckým sborem, díky tomu mělo kytarové oddělení velký úspěch u veřejnosti a setkává se s velikou chválou i hojnou návštěvností, jak uvádím v následující kapitole.

3.2.1.5. Smyčcové oddělení

K výuce na ZUŠ Zábřeh neodmyslitelně patří i hra na housle, která spolu s výukou hry na klavír zahajovala činnost Hudební školy. V minulosti patřilo houslové oddělení k nejsilnějšímu. V současné době se řadí, co se týká počtu žáků, k nejslabšímu a bohužel počet zájemců neustále klesá. Ve školním roce 2008/2009 jej navštěvovalo celkem dvacet dva žáků. Výuka probíhá u vynikajícího houslisty Jana Adamce.

Díky skutečnosti, že se housle vyrábějí v několika velikostech, je možné se účastnit výuky už od první třídy. Ovšem začátky učení bývají složité na soustředění, trpělivost a také na osvojení základních dovedností a návyků, mezi které patří především držení houslí, smyčce a správný postoj. V tomto prvním období učitel doprovází žáka na jiný hudební nástroj, např. klavír nebo kytaru. Postupem času se žák vypracovává a hraje stále obtížnější etudy a obsahově i technicky složitější skladby. Ve třetím ročníku bývá zahrnuta do vyučování tzv. komorní hra, kdy žáci společně nacvičují doprovodnou skladbu k partu sólového nástroje nebo zpěvu. Dochází tím k rozvoji hudebních zkušeností a prohloubení vzájemných vztahů mezi účastníky. Svoje úsilí prezentují žáci na veřejných koncertech nebo vystoupením na různých akcích, např. vernisážích. Jedná se zde zejména o komorní smyčcový soubor složený ze starších žáků druhého cyklu, kteří vystupují společně s členy pěveckého sboru nebo přímo zpívají i žáci smyčcového oddělení, a to z toho

důvodu, aby nebyli zaměřeni jen na nástroj, na který hrají a mohou tak rozvíjet i další svoje schopnosti (třeba právě ty pěvecké). K připomenutí je vhodný společný adventní koncert školního roku 2008/2009, kdy bylo veřejnosti představeno několik středověkých vánočních písní z 15. století. Žáci měli s vystoupením obrovský úspěch. Jejich talent nachází uplatnění také na různých soutěžích, o kterých se více rozepisují v následující kapitole.

3.2.1.6. Oddělení bicích nástrojů

Výuka na bicí nástroje se vyučovala ve školním roce 2008/2009 pod vedením učitele Lubomíra Vepřky, dirigenta zábřežského dechového orchestru. Ve výuce se pochopitelně klade důraz především na rytmické cítění. Připravit žáka na hru v orchestru nebo hudební skupině trvá vyučujícímu dva roky. V Zábřehu mají studenti možnost navštěvovat dechový orchestr. Ve školním roce 2008/2009 v něm hráli na bicí čtyři členové.

3.2.1.7. Pěvecké oddělení

Ve školním roce 2008/2009 se starali o pěvecké oddělení čtyři pedagogové. První učitelka paní Eva Grúzová pracovala v budově na ulici *Sušilova*, Lenka Hadová a Petr John ve škole na ulici *Farní* a Šárka Hlochová na pobočce ve Štítech. Jejich výuku mohou navštěvovat žáci od sedmi let. Základem pro začínající zpěváky je zdravý a příjemně zabarvený hlas, dále hudební sluch a správná výslovnost. Cílem učitele je rozvoj přirozeného hudebního cítění žáka, jeho správné dýchání a vytříbenost hlasového projevu. Kromě zpěvu se v hodinách věnují zásadám hlasové hygieny a snižování trémy při vystoupeních. Výuka probíhá podle pracovní verze ŠVP. Studium je rozděleno na dva stupně. První trvá sedm let a druhý čtyři roky. Začátečníci musí navštěvovat předměty *Pěvecká hlasová výchova* a *Hudební nauka*.

Ve čtvrtém ročníku se žákům nabízí možnost přibrat si k sólovému zpěvu také komorní nebo sborový zpěv.

Učitelé dělají všechno proto, aby se žák nerozvíjel pouze jednostranně. Snaží se zapojit ke zpěvu i herecký nebo taneční projev a využívají k doprovodu i jiné hudební nástroje než je klavír, což může být velmi působivé. Společně s elektrickou kytarou a kongem nacvičili píseň *Don't Forget*. Ve školním roce 2004/2005 založili žáci novou hudební skupinu se jménem *Satin Dool*. O rok později se účastnili projektu *Genius to nemá lehké*, kde se proměnili v moderátory a zpěváky. Každý rok pořádali Adventní koncert v kostele Církve Československé husitské. Finanční výnos se věnoval občanskému sdružení *Dětský svět*, jehož působiště se nachází v Domě pro matky s dětmi v Zábřehu. Děti z pěveckého oddělení spolupracovaly během poslední doby i s ostatními odděleními a výsledkem toho jsou různé projekty a muzikály, které se setkaly na veřejnosti s obrovským úspěchem. V minulosti společně vytvořily projekt muzikálového vystoupení nazvané *Z pohádky do pohádky*, *My Fair Lady* nebo *Pohádka o princezně Jitušce*, kdy se o jejich hudební doprovody postaral komorní soubor, jehož členy byli učitelé a žáci školy. Spokojeni jsou i s výsledky v různých pěveckých soutěžích. Více se o těchto úspěšných projektech zmiňuji v následující kapitole.

Pedagogové motivovali děti různými výlety. Během minulých let pro ně uspořádali zájezd i do zahraničí. V Polsku navštívili město Niemodlin. Svým vystoupením zde zpestřili oslavy, které se konaly na počest družební spolupráce mezi tímto městem a Štítou. Další poznávací zájezd se uskutečnil do Brna. Žáci se měli možnost seznámit se zákulisím Národního divadla v Brně, kde na scéně Janáčkova divadla zhlédli přípravu Leoncavalliho opery *Komedianti*. Nejenže byli zasvěceni do práce scénografa a výtvarníka, ale i do výroby kulís, kostýmů a rekvizit. Pro žáky i učitele to byl jistě nezapomenutelný zážitek.

3.2.1.8. Hudební nauka

Ve školním roce 2008/2009 se na výuce hudební nauky podíleli čtyři pedagogové: Eva Grúzová, Šárka Hlochová, Petra Krňávková a Pavla Nejedlá. Hudební nauka byla přiřazena dětem v hudebním oddělení jako povinný předmět do 5. ročníku. Bez teorie, se kterou se žák v tomto předmětu obeznamuje, se při hře na zvolený hudební nástroj neobejde. Usnadňuje se tím výuka nejen pro dítě, ale také učitele. Žáci získávají teoretické vědomostmi, které se týkají stupnic, intervalů, akordů a různých rytmických, intonačních a sluchových cvičení. Ovšem některé hodiny se zaměřují také na stručný přehled dějin hudby nebo poslech skladeb vybraných hudebních skladatelů.

Během posledních deseti let se škola zapojila do projektu s názvem *Estetická výchova*. To znamená, že byla předškolákům nabídnuta *Přípravná hudební výchova*, která je vhodná pro pětileté až sedmileté děti, které zatím nehrály na žádný nástroj. Zabývají se všeobecnou přípravou ke hře a vysvětlením základních hudebních teoretických znalostí. Jednotliví učitelé hudebních oddělení přicházejí do výuky hudební nauky a seznamují žáky s tím, co by od nich mohli v budoucnosti v jejich vyučování očekávat. Díky tomu je jim usnadněn výběr hudebního nástroje, kterému se potom děti od druhého pololetí věnují. Talentované dítě tuto přípravu absolvovat nemusí, přesto to je mnoha učiteli doporučováno. Cílem tohoto předmětu je snaha vyvolat hlubší zájem o hudbu, podpořit utváření osobnosti, rozvíjet sluch a melodii nebo schopnost vnímat hudbu jako prostředek k vyjádření svých vlastních pocitů. V hodinách dochází k seznamování s hudebním nástrojem, notami, lidovými i umělými písněmi a říkadly.

Hudební nauka nepatřila nikdy u žáků mezi nejoblíbenější předměty, proto se jim pedagogové vždy snažili výuku všemožně zpříjemnit. Mladší žáci jsou motivováni malováním a pohybem s hudebním doprovodem. Starší žáci se vzdělávají projektovou formou vyučování. Učitel je rozdělí do skupinek, kde musí vyřešit zadaný úkol. Každý člen má na starost něco jiného, tím je zajištěno, že se

každý žák ve výuce zapojí do řešení určitého problému a rozvíjí tak svoji kreativitu a samostatnost. Výsledkem skupiny je práce, kterou musí společně obhájit před celou třídou. Dalším motivačním prvkem se během posledních let staly soutěže. Ve školním roce 2008/2009 se na podzim soutěžilo v psaní not v jednotlivých třídách. V květnu probíhala nová hra, tentokrát pod jménem *Hudební nauka křížem krážem*, kdy si děti ověřily svoje znalosti týkající se hudby.

V posledních pár letech se učebna hudební nauky zmodernizovala a podmínky pro výuku se vzhledem k vybavenosti výrazně zlepšily. Velkou výhodou a motivací pro žáky bylo zakoupení a následné umístění interaktivních tabulí, počítače a ozvučení celé školní třídy. Prostředí bylo zpříjemněno i novými lavicemi, židlemi a nástěnkami, o které se děti sami starají a doplňují je aktuálně probíranými tématy k vyučování.

3.2.2. Taneční obor

Taneční obor rozvíjí žáka po tělesné a psychické stránce díky pohybovým a tanečním dovednostem. Snaží se také poskytnout každému dítěti základní odborné vzdělání podle jeho schopností a zájmu, díky kterému se může v budoucnu uplatnit v zaměstnání, pro které je vhodnou podmínkou kultura pohybu anebo vykonávat tanec pro svoje potěšení v neprofesionální aktivitě.

Žák je v hodinách seznámen i s lidským tělem. Učí se nejen o jeho stavbě a struktuře, ale také o možnostech pohybu a obeznamuje ho s různými oblastmi spojenými s tancem a pohybem.

Vzdělávací obsah tanečního oboru je rozdělen do dvou vzájemně provázaných oblastí – *Taneční tvorba a interpretace* a *Recepce a reflexe tanečního umění*. Tvoří se z očekávaných výstupů, které kladou důraz na praktické zkušenosti. Vzdělávací oblast *Taneční tvorba a interpretace* se snaží žáky seznámit se základními tanečními technikami. Cílem je naučit děti správné technice pohybu, která by pro ně znamenala specifický prostředek komunikace. Ukázat jim, jak by měly vhodně

rozvíjet a zdokonalovat pohybové, silové a vytrvalostní schopnosti a naučit je kompenzovat sekundární dopady fyzického zatížení na lidské tělo. Vzdělávací oblast *Recepce a reflexe tanečního umění* se věnuje rozvoji těch schopností, které usnadní žákovi pochopit a subjektivně ohodnotit komunikační obsah uměleckého projevu a prováděného pohybu.

Základní umělecká škola Zábřeh se během každého školního roku snaží všechny podmínky vzdělávacího obsahu tanečního oboru dodržovat. Vzhledem k neustále zvyšujícímu se počtu zájemců o nabízené hodiny se dá usuzovat, že se jí to daří.

V minulosti se podílela na rozvoji tanečního oboru v zábřežském kraji zejména učitelka Jolana Pařízková. Po mnoha letech ji nahradil Jaroslav Čemerka a Lenka Hejduková–Kubíčková.

Ve školním roce 2008/2009 se starali o výuku dva pedagogové, René Kuzník se věnuje scénickému tanci a Dana Korynčáková se zaměřuje na lidové tance, především na český folklór a přípravu malých mažoretek. Snaží se naučit děti ovládat základní kroky českých, moravských a slovenských tanců nebo dokonce také tance jiných národů. Neméně důležitou funkci zastává při nacvičování a vystupování klavírní korepetitor Milan Hájek, který nastoupil v minulých letech místo Ivony Pískové.

Taneční obor navštěvovalo ve školním roce 2008/2009 celkem sto šedesát dva zájemců. Do hodin scénického tance chodilo šedesát osm žáků. Ti byli rozděleni do tří věkových kategorií. U dětí předškolního věku se pedagog zaměřuje na správné držení těla, zdokonalení pružnosti a obratnosti nebo na orientaci v místnosti. Druhou kategorií jsou žáci základního studia prvního stupně. Děti musí umět správně držet tělo v základních polohách na místě a při tanci. V hodinách se učí nové cviky, které rozvíjejí jednotlivé svalové oblasti nebo se podílejí na celkovém rozvoji dolních končetin. Od třetího ročníku pracují na rozvoji techniky nazvané *Exercice a la barre* a zlepšují si pohybovou formu pomocí náčiním. Výsledkem má být správné zvládnutí základních typů daného úkolu. Do třetí skupiny patří studenti základního studia druhého stupně, kteří opakuji nacvičené prvky tance z minulých ročníků a zaměřují se na detailní propracování těla.

Oddělení lidového tance navštěvovalo školním roce 2008/2009 devadesát čtyři žáků rozdělených do tří skupin. Pedagog se u nejmladší přípravné skupiny zaměřuje na správné držení těla při učení jednoduchých základních kroků s důrazem na rytmus. Děti základního studia prvního stupně procvičují lidové tance. Snaží se upevňovat základní fyzické návyky, které tvoří podstatné znaky tanečního vystoupení. Do třetí kategorie patří žáci základního studia druhého stupně. Učitelka se snaží vést tyto děti k opakování učiva z minulých ročníků a rozvíjet jejich taneční tvořivost.

Výsledky tanečního oddělení nemálo ovlivňují také pozitivní vztahy mezi učiteli a rodiči žáků. Jejich pomoc byla znatelná při zhotovení kostýmů, oblékání nebo při česání dětí na vystoupení a při dalších praktických činnostech.

Všichni žáci se podílejí na pořádání výchovných koncertů pro mateřské, základní a střední školy, jejímž prostřednictvím se snaží seznámit ostatní děti s dějinami tance, jejich vývojem do současné doby a s různými styly a technikami tanečních kroků. Ve školním roce 2007/2008 si žáci vybudovali pohádkový program, který byl vytvořen z příběhů *Malý vánoční příběh*, *Mach a Šebestová v cirkuse* a *Mach a Šebestová v pohádce*. Pro veřejnost si připravili také několik představení. Odehráli rozsáhlá muzikálová vystoupení jako byl např. *Mrazík*, *My Fair Lady*, *Lighting* a *Manon aneb taneční příběhy*. Nastudování a předvedení všech předchozích jmenovaných projektů potřebovalo mimořádné zkoušky také o víkendech. Žáci věnovali každému vystoupení velkou část svého osobního volna. Kromě úspěchů u veřejnosti se žáci mohou pochlubit různými prezentacemi svých prací na mezinárodních nebo zahraničních soutěžích, kdy si odnášejí dobrá umístění. Ceny získávají především mažoretky, které každý rok dosahují velkých úspěchů pod vedením Dany Korynčákové (viz kapitolu č. 4).

3.2.3. Výtvarný obor

Cíl a vzdělávací obsah výtvarného oboru je uveden v pracovní verzi RVP ZUV, ve kterém je napsáno, že jeho hlavním cílem je umožnit žákům používání výtvarného jazyka jako uměleckého prostředku komunikace prostřednictvím výtvarné činnosti po praktické i po teoretické stránce. Výuka se zabývá různými tématy, která usnadňují jednotlivci více vnímat okolní svět a přiměřeně na něj reagovat různými výtvarnými prostředky. Snaží se upevnit celkový přehled o výtvarném umění a pomáhá dítěti najít jeho výtvarný názor a význam vlastní tvorby, která je důležitou součástí osobního naplnění.

Studium výtvarného oboru podporuje rozvoj vrozených předpokladů žáka jako je vnímání, myšlení, vyjadřování, představivost, estetické cítění a tvořivost, po výtvarné stránce. Těmito dispozicemi se utváří osobnost žáka, která je ovlivněna mnoha schopnostmi. Výtvarné formy, které dítě užívá, se postupem času rozvíjí jak rozumově, emocionálně tak i výtvarně. Učitel se mu snaží ukázat správné způsoby, kterými by srozumitelně vyjádřil svoje myšlenky. Součástí výuky je pojmenování a porovnávání výtvarných znaků a prvků výtvarného jazyka, s jejichž pomocí subjektivně popisuje svoje pocity, postřehy a myšlenky. Bere v úvahu názory druhých osob a uznává také ostatní výtvarné projevy. Nejprve pracuje s výtvarným jazykem, s materiály a s nástroji pomocí tušení. Později je používá zcela vědomě. Pochopení výtvarného jazyka se odráží i v jeho dílech a pěstuje si tím svůj budoucí vztah k výtvarnému umění.

Vzdělávací obsah oboru je rozdělen do dvou oblastí: *Výtvarné tvorby* a *Recepce a reflexe výtvarného umění*. Oblast *Výtvarná tvorba* se zaměřuje na vizuální výtvarné znaky, které jsou vyjádřené ve výtvarném projevu prostřednictvím jeho tvůrčího výtvarného myšlení. Žák si buduje vztah k různým materiálům a nástrojům, a snaží se zvládnout různé základní výtvarné techniky, postupy a dovednosti. Oblast *Recepce a reflexe výtvarného umění* umožňuje objevit v uměleckém díle znaky, které vizuálně vnímá a rozebírat náměty a výtvarné

problémy s nimi spojené. Žák se seznamuje s historií a vývojem výtvarného umění, uměleckou tvorbou v jednotlivých etapách a s využitím výtvarného jazyka v umělecké i mimoumělecké oblasti.

ZUŠ Zábřeh, jak jsem již psala v předchozí kapitole, se podílela na sepsání pracovní verze RVP ZUV, i co se týkalo kapitoly výtvarného oboru, a proto se snaží tyto požadavky zachovávat a řídit se jimi při výuce.

Ve školním roce 2008/2009 navštěvovalo výtvarný obor osmdesát žáků. Posledních několik let se o výuku stará paní učitelka Zuzana Balcárková. Žáci se dělí do tří skupin. Přípravná výtvarná výchova je určena dětem předškolního věku. Druhou skupinu tvoří žáci navštěvující první stupeň výtvarné výchovy po dobu sedmi let a poslední část studia výtvarného oboru uzavírá druhý stupeň trvající čtyři roky.

Z počátku se děti v Přípravné výtvarné výchově zabývají kresbou pomocí obyčejné tužky. Následuje volná kresba vlastní představy, která přechází k zachycení skutečnosti. Od ní se pomalu dostávají k jednoduché malbě, která se soustřeďuje především na zachycení barvy na podklad. Postupem času vzniká realistická malba zachycující věrnou skutečnost, například portrét. Do této doby se pracuje pouze s plošnou tvorbou, která je následně vystřídána prostorovou. Ta spočívá v modelování pomocí sochařské nebo keramické hlíny, při kterých se zaměřuje pozornost na hmat. Žák se musí ve výuce nejen výtvarně projevovat ale také věnovat pár hodin teoretickému studiu. Zabývá se jednotlivými oblastmi v dějinách výtvarného, osobnostmi vyskytující se v určité době a seznamuje se s jejich díly.

Žáky, kteří mají zájem o další studium na střední nebo vysoké škole výtvarného zaměření (pedagogického, uměleckého, grafického nebo technického) pedagogové připravují k talentovým zkouškám.

Během posledních let uspořádala vyučující Zuzana Balcárková s žáky několik výletů. V minulém školním roce se podívali do Olomouce, kde shlédli v *Muzeu moderního umění* výstavu umělce výtvarného směru Op-artu Victora Vasarelyho a Emila Filly. V Šumperku navštívili výstavu *Církevní umění gotiky a renesance* v Okresním vlastivědném muzeu nebo výstavu současné malby *PAINT* taktéž ve

Vlastivědném muzeu a v roce 2009 výstavu Martina Koláře *Dekory zlaté* v *Galerii Jiřího Jílka*. Pro žáky jsou takové akce vhodnou motivací.

Své výtvarné práce děti vystavují pro širokou veřejnost při výchovných koncertech v *Galerii Tunklův dvorec* nebo v zábřežském *Klubu KVCD*. Obor se pravidelně prezentuje i na mnoha krajských, celorepublikových i mezinárodních soutěžích a výstavách, jako jsou *Alšova země*, *Dítě a obraz*, *Barevný svět*, *O nejlepší kreslený vtip*, *O cenu J. Welzla*, *Svět dobra a statečnosti*, *svět naděje*, bienále grafiky v Toruni nebo celoevropská výtvarná a literární soutěž *Evropa ve škole* (viz kapitola č. 4).

3.2.4. Literárně dramatický obor

Charakteristika literárně dramatického oboru je sepsána v pracovní verzi RVP ZUV. Na sepsání této části dokumentu v RVP ZUV se podíleli také pedagogové Základní umělecké školy Zábřeh. Je zde zmíněno, že se prostřednictvím literárně dramatického oboru rozvíjí tvůrčí schopnosti dětí, které jsou pohybové a mluvní herecké, slovesné, dramaturgické, hudební, výtvarné nebo práce s loutkami. Cílem je podporovat žákův rozvoj uměleckého nadání k divadelnímu a slovesnému vyjádření. Umožňuje také rozvíjet osobnost dítěte ve vztahu k druhým lidem a učí je pozorovat jejich jednání nebo se zamýšlet nad tím, co je právě k tomuto chování přimělo. Díky tomu se lépe vcítí do různých sociálních rolí a situací, které mohou nastat v rámci dramatické hry. Důraz je kladen na emocionální rozvoj člověka a schopnosti poznat sám sebe nebo kontrolovat svoje pocity.

Hlavním prvkem, který se uplatňuje ve vyučování, je dramatická hra. Dochází zde k vzájemnému spojení různých druhů umění, jako je například výtvarné, hudební a taneční nebo literární. Respektuje se správné vyjadřování, jehož výsledkem se stává dramatické sdělení. Podporuje rozvoj žákovy schopnosti vnímat, vytvářet a sdělovat v čase a prostoru lidské vztahy a jednání.

Vzdělávací obsah literárně dramatického oboru je rozdělen do dvou vzájemně propojených oblastí: *Interpretace a tvorba* a *Recepce a reflexe*. Je představen několika očekávanými výstupy, ve kterých klade důraz na jejich praktické využití.

Nezastupitelné místo ve výuce má skupinová souhra, kdy se děti učí naslouchat nejen sobě, ale i ostatním a vzájemně se respektují při realizaci svých nápadů. Umějí mezi sebou samostatně, osobitě, přirozeně a kultivovaně komunikovat hlasem a také se vyjadřovat pomocí vhodných pohybů, gest, psaných slov nebo projevů s využitím loutkářských prostředků jako jsou různé materiály, předměty, druhy figurativních loutek nebo masky. Do vyučování patří také práce s mluvou a pohybem, která se zaměřuje na rozvoj technické i výrazové řečové a pohybové obratnosti, literárně či loutko-vodičské dovednosti dítěte jakožto podmínka pro jeho ucelený, přirozený, vyjadřovací a osobitý projev.

První činností, se kterou se dítě ve výuce seznámí, je jednoduchá improvizace, kdy se na nepřipravené téma vyprávějí smyšlené příběhy. Dítě se snaží pochopit situaci a znázornit ji pomocí živých obrazů, soch a fotografií. Od jednoduché improvizace se dopravuje postupem času k tvorbě divadelního nebo přednesového tvaru inscenace.

Dramatická hra spojuje průpravné činnosti a snaží se žáka naučit tvořivě vnímat zadanou předlohu. Realizuje se na tématech, která berou ohled na jednotlivé věkové předpoklady dítěte. Vhodný výběr námětu pozitivně ovlivňuje průběh práce žáků a způsobuje aktivní zapojení do vytvoření vztahu vzájemné spolupráce mezi osobami ve třídě.

Součástí výuky je také práce jednotlivce na vhodně zvolené látce, která se ohlíží na individuální žákův rozvoj. Děti si mohou vybrat různou poezii nebo prózu, monolog nebo dialog, a dokonce i námět a téma. Výsledkem by měla práce, která učí žáky při detailnějším seznamování s literaturou klasifikovat a hodnotit ostatní práce.

Výuka je zaměřená na péči o kulturu projevu nebo na úmyslné a tvořivé užití základních výrazových prostředků pro vyjadřování.

Vzdělání, které je dětem nabídnuto prostřednictvím literárně dramatického oboru, mohou využít v těch oblastech lidské činnosti, ve kterých je důležité uplatnění

komunikace mezi lidmi a vcítění se do pocitů druhých. Obor poskytuje základ také pro další studium, které směřuje k uplatnění v profesionální oblasti.

I když se v minulosti školy podařilo literárně dramatický obor otevřít, po pár letech ale zanikl. Nově byl otevřen od školního roku 1996/1997 za podpory vyučující Jany Trunečkové. Do dnešní doby se ve vedení vystřídaly Lenka Hadová, Gabriela Kubíčková a Gabriela Sittová.

Ve školním roce 2008/2009 navštěvovalo oddělení čtrnáct žáků, kteří se rozdělili na dvě skupiny dětí. První byla složena ze sedmi žáků a navštěvovali druhý ročník základního studia. Druhá se vytvořila ze sedmi dívek v šestém, tedy absolventském ročníku základního studia..

Žákyně šestého ročníku byly vyučovány třem předmětům s názvem: *Dramatika, slovesnost a práce v souboru, Přednes a Hudebně hlasová a rytmická příprava.*

Na škole chybí divadelní sál, který by zcela vyhovoval představám literárně dramatického oboru. Tento problém by měl být v budoucnu vyřešen, protože se jedná o koupi nové budovy. Do této doby zkoušky probíhají v koncertním sále na *Farní ulici*.

Obě skupiny navštívily četné výstavy. Jejich cílem byla vhodná motivace dětí. V *Galerii Tunklův dvorec* shlédly výstavu loutek z chrudimského muzea a výstavu svých kolegů z výtvarného oddělení. Navštívily dvě představení konající se v Kulturním domě Zábřeh. První se jmenovalo *Klára a Bára* a pořádalo jej *Studium DVA* pocházející z Prahy. Druhé představení bylo přichystáno ochotnickým souborem *Václav z Václavova*, a nazývalo se *Jeppe z vršku*.

Literárně dramatický obor na škole úzce spolupracoval s výtvarným a hudebním oborem. Příkladem vzájemného sloučení několika oddělení bylo pořádání muzikálu *My Fair Lady*, kdy výtvarné oddělení vyrobilo kulisy, děti z hudebního a literárně dramatického oboru obsadily hlavní role a tanečníci zpestřili jednotlivé obrazy svými výstupy.

Literárně dramatická skupina se podílela i na tvorbě několika svých přestavení, které popisují v následující kapitole. Zúčastnili se recitační přehlídky, vánočních a jarních koncertů, organizace soutěže pro hudební nauky nebo výchovných koncertů pro základní a mateřské školy (viz kapitola č. 4).

4. ÚSPĚCHY ZUŠ V ZÁBŘEHU NA MORAVĚ

Základní umělecká škola Zábřeh se prezentuje na veřejnosti velkým počtem kulturních akcí. S výslednou prací studentů umělecké školy se může široká veřejnost setkávat na mnoha koncertech, výtvarných výstavách nebo na tanečních a literárně dramatických vystoupeních. Úspěch prožívají žáci také při účasti na soutěžích, ve kterých dosahují velmi dobrých výsledků.

Vykonávaná pedagogická práce učitelů Základní umělecké školy Zábřeh je opravdu kvalitní a svědčí o tom především úspěšnost zábřežských absolventů při přijímacích zkouškách na vyšší typy škol uměleckého zaměření. Mnoho bývalých žáků se dopracovalo tak vysoké úrovně, že mohou působit v profesionálních orchestrech, komorních souborech nebo vyučují na školách uměleckého zaměření. Někteří absolventi se po vystudování vrátili zpět do Zábřehu a v současnosti ve škole pracují jako učitelé.

4.1. Účast na soutěžích

Cílem soutěží je vyhledat, podporovat a rozvíjet talent a schopnosti žáků. Pod vedením ředitele Pavla Doubravy si zábřežská hudební škola vydobyla své stálé místo na soutěžích v České republice, ale i v zahraničí

4.1.1. Soutěže vyhlášené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Školní rok 2005/2006

V tomto školním roce vyhlásilo MŠMT pro základní umělecké školy soutěže zaměřené pouze pro hudební obor. Klání bylo rozděleno do čtyř kategorií. První se věnovala hře na lidové nástroje, komorní a souborové hře lidových nástrojů, druhá skupina se účastnila sólového a komorního zpěvu, třetí hře na dechové a bicí nástroje. Poslední kategorie spadala do hry houslových a smyčcových souborů a hře žákovských orchestrů. V sólovém zpěvu zvítězily v okresním kole s postupem do krajského čtyři žákyně. Zde se umístily Natálie Dobiášová na prvním, Nikola Buchnarová na druhém a Tereza Zimmermannová na třetím místě. Veronika Kotasová získala čestné uznání. Ve hře na zobcovou flétnu obhájila v okresním kole Terezie Grúzová druhé místo. Marie Šoukalová hrající na klarinet si odnesla z okresního kola stříbrné umístění. S hrou na lesní roh skončila na druhém místě v okresním kole Zuzana Krausová a Jana Kolčavová se probojovala až do krajského kola, kde se umístila na prvním místě. Ve hře na příčnou flétnu byly úspěšné tři žákyně. V okresním kole se pyšnila druhým místem Kateřina Paclíková a prvním místem s postupem do krajského kola Veronika Foltýnová. Lenka Janková postoupila až do celorepublikového finále, odkud si vybojovala krásné třetí místo. S barytonem soutěžil Radek John, ve své kategorii okresní kolo vyhrál a v krajském získal druhé místo. Ve hře na trubku se v okresním kole na prvním místě umístili tři žáci. Michal Chomiszak nepostoupil do krajského kola. Tomáš Bubela v něm obhájil druhé místo a Ondřej Krňávek se probojoval z prvního místa až do ústředního finále, odkud si odnesl krásné bronzové umístění.

Školní rok 2006/2007

Soutěže byly v tomto školním roce vyhlášeny pro literárně dramatický obor a hudební obor. Zaměřily se na komorní hru s převahou dechových nástrojů, na komorní hru s převahou smyčcových nástrojů, na hru dechových orchestrů a na hru jazzových orchestrů. V komorní hře s převahou dechových nástrojů si odneslo krásné třetí místo krajského kola klarinetové kvarteto tvořené Gabrielou Kocábovou, Ivou Šestákovou, Alenou Rakovou a Marií Šoukalovou. V komorní hře s převahou smyčcových nástrojů zastupovaly zábřežskou školu tři trojice, které byly složeny z dvou houslí a klavíru. Podařilo se jim vybojovat jedno první a dvě druhá místa okresního kola. Velkým úspěchem se pyšnil *Dechový orchestr*, v krajském kole získal první místo s postupem a v ústředním kole obhájil druhé místo. Další vynikající umístění čekalo na swingový orchestr *Junior Big Band*, který porazil všechny své soupeře v krajském kole, postoupil do ústředního a tam vybojoval třetí místo.

Školní rok 2007/2008

V té době pořádalo MŠMT soutěž mezi základními uměleckými školami pro výtvarný obor a pro obor hudební, kde měli žáci možnost utkat se ve hře na klavír, ve hře na smyčcové nástroje a ve hře na kytaru. Patnáct žáků klavírního oddělení se umístilo v okresním kole, z něhož se dva probojovali do krajského. Pavel Doubrava získal druhé místo a Daniel Had obhájil třetí. Další žáci smyčcového oddělení si odnesli dvě první a jedno druhé místo v okresním kole. Ve hře na kytaru se podařilo probojovat do ústředního kola Markétě Knápkové a zbylé tři žákyně skončily v krajských kolech na druhém místě. V kategorii kytarového dua se umístily dvě dvojice také na krásném stříbrném místě v krajském kole. Žáci výtvarného oboru se zúčastnili krajské přehlídky nazvané *Oči dokořán* konající se ve Šternberku a postoupili se svým projektem *Ruce* do národní přehlídky.

Školní rok 2008/2009

Tento školní rok se zaměřil na Národní přehlídku tanečního oboru a soutěže hudebního oboru. Žáci mezi sebou bojovali v disciplínách Hra na dechové a bicí

nástroje, Hra houslových a smyčcových orchestrů (hra žákovských orchestrů), Sólový a komorní zpěv, Hra na lidové nástroje (komorní a souborová hra lidových nástrojů). V kategorii sólového a komorního zpěvu vyhrály dvě žákyně první místo, z nichž jedna, Veronika Kácelová, postoupila do krajského kola a získala tam druhé místo. V kategorii Hry na dechové a bicí nástroje skončili Ondřej Hrubý a Daniel Opravil hrající se zobcovou flétnou na druhém místě okresního kola. Do dalšího okresního kola se v soutěži probojovali s příčnou flétnou Kateřina Kolářová a Veronika Foltýnová, která postoupila do krajského kola a zde získala první místo. Ve stejné kategorii se na druhých místech krajského kola se umístily s lesním rohem Kristýna Kočtářová a s barytonem Ondřej Kriegel. Prvním místem se pyšnila Simona Kubíčková hrající na klarinet, Václav John s pozounem, Barbora Jedelská a Eva Prachařová s lesním rohem. Tomáš Boubela hrající na trubku postoupil až do ústředního kola, odkud si přivezl krásné druhé místo. V okresním kole konané v Zábřehu byl oceněn taneční obor za kostýmy se dvěma choreografiemi. První se jmenovala *Šášové* a druhá se nazývala *Plameny*. Žáci vybojovali Cenu za taneční nasazení s choreografií *A zase padá*. Do krajského kola postoupily tři kompozice tance, kdy *Cesta do Divny-landu* nebyla ohodnocena. *Exodus* získal ocenění za taneční provedení. Poprvé došlo k postupu tance do Celostátní národní přehlídky v Pardubicích. Velkým úspěchem se stalo vystoupení *Bez Tebe neodejdu*, se kterým získaly zábřežské žákyně cenu za taneční výkon.

4.1.2. Celostátní a mezinárodní soutěže

Základní umělecká škola Zábřeh se zúčastnila během svého téměř sedmdesátiletého působení nespočetně mnoha celostátních a mezinárodních soutěží, proto se zaměřím pouze na ty od školního roku 2005/2006.

Školní rok 2005/2006

V *Krajské přehlídce talentů Olomouckého kraje 2006* získala za hru na klavír Cenu publika Zdislava Stejskalová.

V soutěžní přehlídce dechových hudeb *Čermákovo Vysoké Mýto 2006* si odnesl Dechový orchestr cenu absolutního vítěze a získal několik dalších cen poroty za nejlepší Dramaturgii skladeb, Provedení skladby, Sekci lesních rohů a za Sekci bicích nástrojů.

Na umělecké výstavě *Povodí Moravy* si za dílo *Voda štětcem a básní* odnesli žáci z výtvarného oboru první a třetí místo.

Na výtvarné soutěži *Komenský a my* byly děti oceněny čestným uznáním poroty.

Taneční obor se zasloužil v *Soutěži mažoretek* na Mistrovství České republiky o několik úspěchů. V kategorii skupin si *Kadetky* odnesly druhé a *Juniorky* páté místo, obě postoupily na Mistrovství Evropy do polské Opole, kde skončily *Kadetky* páté a *Juniorky* sedmé. V kategorii Miniformace se absolutním vítězem staly *Kadetky*, které si vybojovaly v Polsku bronzové umístění.

V recitační přehlídce *Dětská scéna Trutnov 2006* se podařilo Michaela Schönové postoupit do celorepublikového kola, kde úspěšně zastupovala literárně dramatický obor Základní umělecké školy Zábřeh.

Školní rok 2006/2007

V *Mezinárodní interpretační soutěži žesťových nástrojů Brno 2007* se umístila na třetím místě Jana Kolčavová ve hře na lesní roh.

V *Krajské přehlídce talentů Olomouckého kraje 2007* získali Cenu publika dvě žákyně klavírního oddělení, Zdislava Stejskalová a Marie Žváčková.

V *Mezinárodní soutěži dechových orchestrů Praha 2007* uspěl Dechový orchestr ve stříbrném pásmu.

Na soutěžním festivalu dechových orchestrů *Čermákovo Vysoké Mýto 2007* opět získal Dechový orchestr první místo a svoje prvenství obhájil u poroty také v dalších kategoriích jako byly Dramaturgie skladeb, Provedení skladby, Sekce lesních rohů a Sekce bicích nástrojů.

Taneční obor se mohl pyšnit umístěním v *Soutěži mažoretek* na Mistrovství České republiky. V kategorii Miniformace si odnesly *Berušky* čtvrté a *Avanti* páté místo. V kategorii Pódiové skladby vybojovaly *Berušky* páté a *Avanti* šesté místo. V kategorii Solo se umístila Denisa Hrdličková na čtvrtém místě. V kategorii Duo zvítězily Jitka Seidlová a Lenka Dorníčáková a postoupily na Mistrovství Evropy konajícím se v polském městě Opole, odkud si odvezly páté místo.

Literárně dramatický obor se zúčastnil recitační přehlídky *Dětská scéna 2007*. V okresním kole získaly čestná uznání tři žákyně. Ve čtvrté kategorii to byla Pavla Ucekajová a Zuzana Jáňová, ve třetí Markéta Burianová a ve druhé kategorii postoupila z druhého místa Simona Kubíčková, která zastupovala svůj obor v okresním kole.

Při vyhlašování umístění soutěže *Talent Olomouckého kraje 2007* v uměleckém oboru získala krásnou čtvrtou pozici Michaela Scénová. Zasloužila si ji za práci v oblasti recitace a dabingu.

Školní rok 2007/2008

Mezinárodní soutěže dechových orchestrů Ostrava 2008 se zúčastnil jako každý rok zábřežský Dechový orchestr, který se úspěšně prezentoval ve stříbrném pásmu.

Taneční obor získal pod vedením Danuše Korynčákové významná ocenění v *Soutěži mažoretek*. Oddíl mažoretek, nazvaný *Berušky*, vybojoval na Mistrovství České republiky v kategorii Miniformace čtvrté místo a v dalších kategoriích se probojoval až na Mistrovství Evropy do Opole v Polsku. Získaly v kategorii Solo třetí místo, v kategorii Duo druhé místo a v kategorii Pódiové skladby vybojovaly místo čtvrté.

V soutěži *Dětská scéna 2008* se tři žákyně z literárně dramatického oboru umístily v okresním kole, z něhož se dívka jménem Michaela Scénová probojovala až do krajského kola.

S představením *Království Černé růže* se soubor, vytvořený z několika děvčat absolventského ročníku literárně dramatického oboru, zúčastnil václavovské přehlídky ochotnických souborů *O Václava z Václavova*, kde získal čestné uznání.

Dalším úspěchem literárně dramatického oboru byla okresní přehlídka dětských divadel *Zábřežská opona 2008*, odkud děvčata postoupila do krajského kola konající se v Olomouci. Tam se zasloužila o čestné uznání.

V soutěži *Mladí tvůrci pro Dunaj 2008* se výtvarný obor v zastoupení Barbory Ospálkové, Nikoly Hojgrové a Iva Hejtmana zasloužil o cenu *Povodí Moravy* za umělecké dílo nazvané *Ani kapka, Vír, Peřeje*.

Žáci výtvarného oboru se také zapojili do krajské přehlídky pojmenované *Oči dokořán*. Výstava probíhala ve Šternberku, odkud postoupili se svým projektem *Ruce* do národního kola.

Školní rok 2008/2009

Na přehlídce *Talentovaných klavíristů Prostějov 2009* získal Cenu publika a zvláštní ocenění Daniel Had, žák šestého ročníku, za způsob podání skladby od Klementa Slavického.

V *Mezinárodní soutěži dechových orchestrů Praha 2009* se opět úspěšně prezentoval Dechový orchestr a vybojoval stříbrné pásmo.

V hudební nauce se pořádaly dvě soutěže, jejichž cílem bylo motivovat děti. První se konala v listopadu a žáci soutěžili v psaní not, druhá se jmenovala *Hudební nauka křížem krážem*, ve které si ověřovali svoje vědomosti týkající se teorie hudby.

Výtvarný obor se účastnil akce pořádanou Domovem dětí a mládeže v Zábřehu s projektem *Obojživelníci*. Žáci také přispěli svými uměleckými díly do soutěže *Netvařte se kysele* nebo do přehlídky na téma *Barokní ornament*, která se konala v Moravské Třebové, s prací nazvanou *Výtvarný svět na zámku*.

V soutěži *Pohybových forem s náčiním* se na Mistrovství České republiky umístily žákyně tanečního oboru v kategorii Kadetky solo a Kadetky mini na krásném pátém místě, v kategorii Miniinformace na místě čtvrtém. Ve skupině Juniorky duo vybojovaly druhé místo s postupem na Mistrovství Evropy, kde skončily na čtvrtém místě. V další skupině Juniorky uniformace se staly absolutními vítězi a na Mistrovství Evropy obhájily druhé místo. Čtvrté místo na Mistrovství České republiky získaly i se svým skupinovým vystoupením *Pom-pom* a postoupily na Mistrovství Evropy, odkud si odvezly bronzové umístění.

Literárně dramatický obor na sebe upozornil na recitační přehlídce *Dětská scéna 2009*. V okresním kole zvítězil v první kategorii David Alan a ve čtvrté kategorii vybojovala stříbrnou pozici Michaela Schönová. Obě děti postoupily do krajského kola konající se v Olomouci.

V krajském kole přehlídek dětských divadel v Olomouci s názvem *Poděs 2009* se prezentovali žáci svým představením *Vodník*. Velkým úspěchem bylo doporučení poroty do širšího kola na celostátní přehlídku.

4.2. Prezentace Základní umělecké školy Zábřeh

Základní umělecká škola Zábřeh se vždy snažila významně zapojit do kulturního života zábřežského regionu. Obrovské podpory se dostává oboru hudebnímu, výtvarnému, tanečnímu a také literárně dramatickému na Městském úřadě Zábřeh a Zábřežská kulturní, s.r.o. Ve společnosti reprezentují jednotlivé obory svoje výsledky, díky vstřícnosti vedení města, formou různých výstav, představení a přehlídek. Obory během školního roku pořádají výchovná vystoupení pro mateřské, základní a střední školy. Organizují třídní koncerty věnované rodičům, absolventské nebo žákovské koncerty pořádají tématicky podle ročního období - jarní, podzimní, vánoční nebo adventní. Své koncertní turné každoročně uskutečňuje také *Dechový orchestr* a *Junior Big Band*.

Kromě žáků se aktivně zapojují do vystupování, nejen ve městě ale i jeho okolí, také učitelé školy. Vedení smyčcového komorního souboru má na starosti Jan Adamec. Jazzový orchestr *Moravia Big Band Zábřeh*, pod taktovkou pana ředitele Pavla Doubravy, spolupracuje s městem Zábřeh a podílí se na pořádání různých kulturních akcí. Někteří pedagogové, např. Ivo Čermák, Lenka Čermáková, Hana Fikarová, Eva Grúzová, Lenka Hadová, Dana Koryčánková, René Kuzník, Jana Kuzníková, Pavla Nejedlá, Lenka Effenbergerová, Jana Stejskalová, Věra Valentová, Lubomír Vepřek, Marie Vintrová, Gabriela Sittová a Jana Zahradková působí

v komorním, pěveckém nebo divadelním souboru. Mnozí výše jmenovaní učitelé také doprovázejí své žáky a vystupují na výstavách nebo dalších akcích školy .

4.2.1. Vystoupení konané v České republice

Nejvýznamnějším partnerem podporující školu se stal Městský Úřad Zábřeh a Zábřežská kulturní s.r.o. Vedení města umožnilo, především po finanční stránce, představit své umělecké hudební, výtvarné, taneční a literární práce žáků Základní umělecké školy Zábřeh ve vhodných městských prostorách.

Žáci **klavírního oddělení** vystupují na veřejnosti od začátku svého studia. Během školního roku představují svoji výslednou práci na veřejnosti formou třídních besídek, které se pořádají dvakrát ročně v zábřežské *Galerii Tunklův dvorec*, nebo na interních koncertech ve štíteckém Kulturním domě. Vystupující žáci se prostřednictvím veřejných vystoupení dopracovali k potřebné sebedůvěře, jistotě, zkušenosti v soustředění při hře a také k překonávání trémy.

Dechové oddělení pořádá samostatné koncerty a také spolupracuje s oddělením elektronických klávesových nástrojů nebo s klavíristy při absolventských koncertech žáků.

Dechový orchestr se účastnil mnoha kulturních akcí. Ve školním roce i o letních prázdninách se podílel na různých kulturních programech. Školní rok 2005/2006 byl započat vystoupením v Hustopečích nad Bečvou a pokračovali v Dolních Studénkách, Šumperku, Lošticích, Lesnici, Štítech, Sudkově, Postřelmově nebo ve Vysokém Mýtě. V nadcházejícím období dechový orchestr koncertoval na festivalu v Bludově a v Němčicích na Hané. Během školního roku 2007/2008 vystupoval na jazzovém sjezdu v Jeseníku a připravil si několik vystoupení „doma“ na severovýchodní Moravě (Šumperk, Sudkov, Dlouhomilov, Dolní Studénky,

Hrabová). Následující rok se podíval na festivaly do Příboru a do Dřevohostic nebo pořádal koncerty v zábřežském okolí a ve městě Veselí nad Moravou.

Každý rok se spolupodílí na přípravách mezinárodního festivalu nazvaného *Hudba bez hranic*, který se koná v Dolních Studénkách. V roce 2002 byl uspořádal poprvé a od té doby se na něm předvedly dechové orchestry a mažoretky i z některých evropských zemí jako bylo Slovensko, Německo, Polsko, Maďarsko, Litva a samozřejmě z České republiky.

Junior Big band každoročně vystupuje v září na *Zábřežském Jarmarku* a v červnu na festivalu *Hudba bez hranic*. Ve školním roce 2007/2008 uspořádal samostatný koncert v zábřežském kině *Retro*. Zúčastnil se *Swingového festivalu* v Lipníku nad Bečvou a *Kmochův Kolín*. V následujícím školním roce vystoupil na *Vánočním koncertě* v kostele sv. Tomáše Becketa v Mohelnici a započal spolupráci s olomouckým *Big Bandem ZUŠ Žerotín*, se kterým vystoupil v *Jazz Tibet Club* v Olomouci a o měsíc později v zábřežském kině *Retro*.

Oddělení Elektronických klávesových nástrojů pořádá každý rok dva samostatné koncerty. První je žákovský - zde vystupují všechny ročníky hrající na klávesy. Na druhém koncertě hrají pouze absolventi. Žáci spolupracují s ostatními odděleními na adventním koncertu, vánočních vystoupeních, na výstavách, nebo besídkách pro mateřské a základní školy.

Smyčcové oddělení sice navštěvovalo během posledních několika let nejmenší počet žáků, ale přesto uspořádalo pro veřejnost velké množství koncertů, jejímž cílem bylo mj. získat nové zájemce o studium na smyčcové nástroje.

Ve školním roce 2006/2007 začali pedagogové spolupracovat s pěveckým oddělením a uspořádali společné předvánoční výchovné koncerty v okolí Zábřežska na vesnických základních školách v Rovensku, Postřelmůvku, Leštině, Dubicku, Rájci a ve Zvoli. Obdobné akce se konaly v letních měsících v Postřelmůvku, Nemili, Leštině, Lesnici, Rájci, Jestřebí a Hoštějně.

V následujícím školním roce se děti podílely na všech veřejných a výchovných koncertech konajících se v Zábřehu a pokračovaly ve spolupráci s žáky pěveckého

sboru, s nimiž si nastudovaly vánoční koledy a lidové písně zábřežského regionu, jejichž výsledkem byly vánoční koncerty, pololetní a závěrečné třídní přehrávky nebo červnový koncert v Kulturním domě ve Štítech. Kalendářní rok 2008 žáci ukončili adventní přehrávkou, kdy předvedli s malými sboristy secvičení středověkých vánočních písní z 15. století.

Kytarové oddělení spolupracovalo na různých vystoupeních připravených pro mateřské, základní a střední školy. Během poslední let se stal tradicí *Kytarový koncert* konaný v *Galerii Tunklův dvorec*, na kterém si veřejnost mohla poslechnout hru na strunný nástroj formou sóla, dua, tria, orchestra nebo zpěvu s doprovodem kytary.

Žáci **pěveckého oddělení** se zasloužili o vznik několika projektů a koncertů pořádaných pro veřejnost. První rozsáhlejší projekt vznikl roku 2000 za velké pomoci žáků druhého cyklu. Skládal se ze známých písní z pohádek a muzikálů.

Další rok následoval muzikál *My Fair Lady*. U veřejnosti se stalo divadelní představení velmi oblíbené. Následovalo nacvičování na pohádku *O princezně Jitušce*. Příběh o dívce z královské rodiny, která nikdy nebyla veselá. Děti jej doplnily zpěvem, tancem i mluveným slovem.

V roce 2005 vznikl projekt *Z pohádky do pohádky*. Jednalo se o muzikál tvořený z několika nejznámějších pohádek způsobem kratších tanečních a hereckých vstupů. Výborný nápad bylo založení hudební skupiny nazvané *Satin Dool*. Premiéra proběhla v červnu 2006 a od té doby již několikrát vystoupila nejen v Zábřehu a jeho okolí.

V prosinci 2006 uspořádali žáci první adventní koncert v kostele *Církve Československé husitské* v Zábřehu, jehož výtěžek se věnoval na podporu sdružení *Dětský svět*. Díky prvnímu zdařilému vystoupení se zatím opakoval každý rok před vánočními.

V únoru 2007 se veřejnost seznámila s projektem *Zpívající mládí 2*, jejichž základem byla opera *Perly panny Serafínky* skladatele Rudolfa Pískáčka.

O devět měsíců později vystoupili žáci s představením *My tři králové jdeme k vám*, který vznikl za spolupráce všech uměleckých oddělení. Základním tématem byla lidová tvořivost, tradice, zvyky a nářečí nejen na Hané ale také v jiných krajích České republiky.

V dubnu 2008 si žáci připravili večer *Pozitivní poezie*, na němž spolupracovali s dětmi z kytarového a klavírního oddělení. Akce se stala u veřejnosti oblíbenou, a proto se začala pořádat každoročně.

Taneční obor se významně podílí na kulturním životě v Zábřehu. Během každého školního roku si děti připravily několik výchovných koncertů pro mateřské, základní a střední školy. Snažily se ostatní zapojit pomocí tanečního představení a videoprojekce do historie a vývoje stylů tance.

Významnou akcí tanečního oboru bylo v minulosti muzikálové představení *Lighting*. Příprava probíhala šestnáct měsíců o víkendech a také o letních prázdninách. Za finanční podpory sponzorů i za pomoci ostatních uměleckých oddělení se vytvořily náročné kulisy a kostýmy. Vydařená premiéra a příznivá kritika vedla k vytvoření turné po českých městech jako Holešov, Postřelmov, Hrabová, Brno, Opava, Šumperk, Vysoké Mýto, Uherské Hradiště a nejdůležitější scénou, kde bylo taneční vystoupení předvedeno, bylo pražské Divadlo v Celetné.

Poté následovala příprava tanečního pásma *Manon aneb taneční příběhy*. Ta byla složena z osmi kratších příběhů. Některé části se inspirovaly skutečným lidským životem, jiné zase různými legendami a mýty z minulého života.

Ve školním roce 2008/2009 započala spolupráce s divadelním spolkem *Václav z Václavova* a společně pak připravili pro veřejnost představení *Podskalák*.

Další vystoupení tanečního oboru předvedly v Zábřehu mažoretky pod vedením Danuše Koryčánkové.

Výtvarný obor tradičně každým rokem prezentuje svoje práce na *Zábřežském jarmarku*, kdy díla vystavuje formou facepaitingu, což znamená malba speciálními barvami na lidské tělo.

Od školního roku 2005/2006 navázal na každoroční spolupráci s hudebními odděleními, na jejichž koncertech, které se konaly v zábřežském *Klubu KVCD*, žáci předváděli výsledky své výtvarné činnosti.

Ve školním roce 2006/2007 studenti organizovali velkou výstavu v zábřežské *Galerii Tunklův dvorec*, nesoucí název *3D*, což znamenalo dekor, detail a design. Později přispěli svými výtvary na přehlídky *Zrzavý salón 2007* ve Šternberku a *Výtvarný svět na zámku 2007*, konající se v Moravské Třebové.

S dalším školním rokem přišla dobročinná akce *Moravskotřebovské arkády a Výtvarný svět na zámku 2008*, jehož výtěžek byl určen pro nadaci *Pomozte dětem*. Zdeněk Indra, Tereza Hányšová, Adéla Hrdinová, Helena Smejkalová a Lucie Jessica Růžicková, žáci výtvarného oboru, zde přispěli svými pracemi na téma *Co všechno se mohlo přihodit od pravěku po současnost na stezkách a cestách vedoucích mým krajem*.

Někteří vybraní studenti také spolupracovali na zábřežské výstavě nazvané *Ornament v malbě - malebný ornament*, konané 11. 6. – 31. 8. 2009 v *Galerii Tunklův dvorec*.

Literárně dramatický obor se významně podílí na zábřežském kulturním životě. Každoročně připravuje představení pro mateřské, základní, střední školy a také pro širokou veřejnost.

Ve školním roce 2005/2006 nastudoval představení *Z pohádky do pohádky*. Jednalo se o secvičení několika pohádek jako O Popelce, Pyšná princezna nebo Princezna se zlatou hvězdou na čele. Děti se podílely jak na sepsání scénáře, tak přípravě kostýmů a spolupracovaly s hudebním a tanečním oddělením. Představení si zasloužilo u veřejnosti obrovský úspěch jak při premiéře, tak později při odehrání několika repríz, kdy se jedna konala dokonce v šumperském divadle a pro děti to byla veliká zkušenost.

Následující školní rok se začalo zkoušet další vystoupení s názvem *Království Černé růže*, jehož premiéra se uskutečnila na konci května 2007 v kině *Retro*. Veřejnost hodnotila představení velmi pozitivně. Možná tomu přispěla pozitivní kritika v článku zábřežském oběžníku a díky reportáži, kterou natočila regionální

televize. Opakovaně vystoupili žáci s představením v letním kině při šumperské *Bambiriádě*, na divadelní přehlídce ochotníků *O Václava z Václavova* nebo při různých událostech jako byl Den dětí v Arcticparku Křížov a v postřelmovském kulturním domě pro žáky místní základní školy.

Díky hojné návštěvnosti se ve školním roce 2007/2008 začal pořádat každoroční dubnový večer *Pozitivní poezie*. Představili se na něm žáci se svým absolventským vystoupením, které doprovodilo klavírní a kytarové oddělení.

Pro mateřské a základní školy si žáci každý rok v prosinci připravují vánoční vystoupení, která jsou vždy obohacena o menší herecké etudy vytvořené z koled. Na každoroční jarní besídce si chystají i různá představení. Mladší děti odehrály divadelní hru *Moucha* podle stejnojmenného námětu od Miloše Macourka, pokročilejší žáci část dialogu z dramatické hry *Sen noci svatojánské* od Williama Shakespeara.

Během školního roku 2008/2009 se skupinka mladších žáků podílela na přípravě dětské hry *Kouzelná baterka*, která je připravena především pro mateřské a základní školy. Později se také představila veřejnosti, kde se setkala s velkými ovacemi.

4.2.2. Vystoupení konané v zahraničí

Dechový orchestr má za sebou nejvíce uspořádaných koncertů v zahraničí, ze všech komorních souborů v zábřežské umělecké škole. Prvním festivalem, kterého se zúčastnil mimo Českou republiku, byl v roce 2000 v německém Bösselu. O rok později odjeli žáci do dvou francouzských měst Cherbourg a Allencon. Další zahraniční cesta se konala do Thumu v Německu, kde se seznámili s místním dechovým souborem *Bad Hersfeld Thum*. Ten se přijel již několikrát podívat do Zábřehu a společně pak vystoupili na Pražském hradě. V roce 2005 se orchestr odjel podívat do Norska. Čekalo je tam několik hudebních vystoupení ve městech Bergen nebo Voss, ale i zhlédnutí nádherné krajiny plné fjordů, obrovských hor, zuřivých vodopádů a mohutných ledovců. V nadcházejícím školním roce odjeli do italské

Kalábrie. Koncertní šňůra trvala týden a měla ohromný úspěch nejen u členů orchestru ale také u jihoevropských posluchačů. O několik měsíců později vystoupili v Německu. Během školního roku 2007/2008 se připravovali na cestu do Paříže. Konaly se zde slavnosti Velké francouzské revoluce. Děti si odvezly spoustu zážitků a pozvánku na účast konání podobných akcí v dalších rocích. Pár týdnů poté odcestovaly děti na Slovensko vystupovat na koncertě kulatého stodesátého výročí již spřáteleného dechového orchestru. Zde jim byla přislíbena slovenským zastupitelstvem další možná spolupráce v následujícím období. Na začátku školního roku 2008/2009 navštívil orchestr již tradičně se svým nově secvičeným repertoárem nejdříve Francii a potom Slovensko. Nově se ale zúčastnili oslavy v polské Krobii. Slavnosti probíhaly z důvodů patnáctého výročí vzniku jejich dechového orchestru a k příležitosti druhého *Velkopolského festivalu*.

Swingový orchestr **Junior Big band** odcestoval během školního roku 2006/2007 do slovenského města Handlová, kde v hlavním kole soutěže základních uměleckých škol obhájil ve své kategorii krásné bronzové místo.

Ve školním roce 2007/2008 **štítecký hudební obor a zábřežské pěvecké oddělení** zastupovaly město Štíty při přátelských oslavách vztahu s polským městem Niemodlin. Polští posluchači se seznámili, prostřednictvím jejich vystoupení, s krásnou lidovou poezií *Moravských dvojzpěvů* Antonína Dvořáka a s vícehlasými úpravami známých lidových písní z Čech a Moravy.

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se snažila poukázat na možnosti studia dětí předškolního a školního věku formou hudebního, výtvarného, tanečního a literárně – dramatického oboru v Základní umělecké škole Zábřeh na Moravě.

Činnost zábřežské hudební školy neovlivňuje kulturní život pouze v regionu, ale s uměním zábřežských žáků se můžeme setkat také při mnohých celorepublikových výstavách, koncertech a dalších vystoupeních. Díky úspěšným prezentacím všech oborů školy je u široké veřejnosti vzbuzován stále velký zájem o umělecké vzdělávání, a to i v současné době, kdy se mnoho mladých lidí nechává snadno ovlivnit počítačem, televizí, či jinými moderními prostředky. Za třiašedesát let činnosti se v hudební škole vystřídalo několik generací žáků i učitelů. Během celé doby působení také škola několikrát změnila své pracoviště. Uměleckou činnost však nikdy nepřerušila a neustále rozvíjí nadání a talent žáků. Vždy se snažila ovlivňovat osobnost dítěte po estetické a etické stránce, obohacovat jeho emocionální život a společně s tím rozvíjet některé další užitečné vlastnosti nezbytné pro každodenní život.

Veškeré získané informace, které se týkaly minulosti, jsem čerpala z Kroniky školy, čtyř výročních zpráv (za školní rok 2005/2006, 2006/2007, 2007/ 2008, 2008/2009) a dvou almanachů. První byl sepsán k oslavě padesátiletého výročí založení školy v roce 1946 a byly zde stručně shrnuty nejdůležitější události od roku 1946 do roku 1996. Druhá publikace byla vydána roku 2006 na počest šedesátého jubilea.

Dalším zdrojem pro mě byly noviny Šumperský deník, kde se skoro každý týden v rubrice *Kultura* objevují nové informace o pořádaných školních akcích. Webové stránky zábřežské školy jsou často aktualizovány pedagogy uměleckých oborů. Objevují se na nich pozvánky na výstavy, pořádané projekty, chystaná vystoupení po celé republice i v zahraničí nebo stručné životopisy jednotlivých vyučujících učitelů všech uměleckých oborů.

Více než na minulost jsem však kladla důraz na současnou činnost vyučujícího pedagogického sboru, vzájemnou spolupráci pedagogů na tvorbě RVP ZUV a na úspěšné projekty a plány do budoucna.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny

Kronika ZUŠ Zábřeh na Moravě, I., II. a III. díl

Výroční zpráva ZUŠ Zábřeh na Moravě, školní rok 2005/2006

Výroční zpráva ZUŠ Zábřeh na Moravě, školní rok 2006/2007

Výroční zpráva ZUŠ Zábřeh na Moravě, školní rok 2007/2008

Výroční zpráva ZUŠ Zábřeh na Moravě, školní rok 2008/2009

ADAMEC, Jan; PETRÁŠKOVÁ, Marie. *ZUŠ Zábřeh 1946 - 1996 : Almanach k 50. výročí založení školy. Zábřeh na Moravě: Luna, 1996.*

KRŇÁVEK, Petr. Big band oslaví jubileum s Machálkovou a Kerndlem.
Deník : Šumperský deník, 30.11.2009

VINTROVÁ, Marie. *ZUŠ Zábřeh 1996 – 2006 : Desetileté ohlédnutí. Zábřeh na Moravě: Luna, 2006.*

Literatura

Československý hudební slovník osob a institucí, 1. svazek A-L. 1.vyd.
Praha: Státní hudební nakladatelství, 1963.

GREGOR, Vladimír. *Hudební místopis severomoravského kraje*, 1. vyd. Ostrava: Profil, 1987.

MELTZER, Miloš; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*, Šumperk, Okresní vlastivědné muzeum: Okresní úřad, 1993.

.

TROJANOVÁ, Jaromíra. *Hudební život na Moravě: publikace a články z let 1994- 1998*, Brno Olomouc: Moravská zemská knihovna : Státní vědecká knihovna, 1999.

VRKOČOVÁ, Ludmila. *Slovníček základních hudebních pojmů*, 1. vyd. Praha: Ludmila Vrkočová, 1994.

Internetové odkazy

WWW: <http://www.dozuszabreh.cz/>

WWW: <http://www.lighting.wz.cz/>

WWW: <http://www.moraviabigband.cz/>

WWW: <http://www.welzl.cz/natives.htm>

WWW: <http://www.msmt.cz/>

WWW: <http://zus.zabreh.cz/>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Přehled vývoje počtu žáků ZUŠ od školního roku 1979 – 1980 do školního roku 2004/2005

Příloha č. 2 – Učitelský sbor a vyučující předměty, školní rok 2008/2009

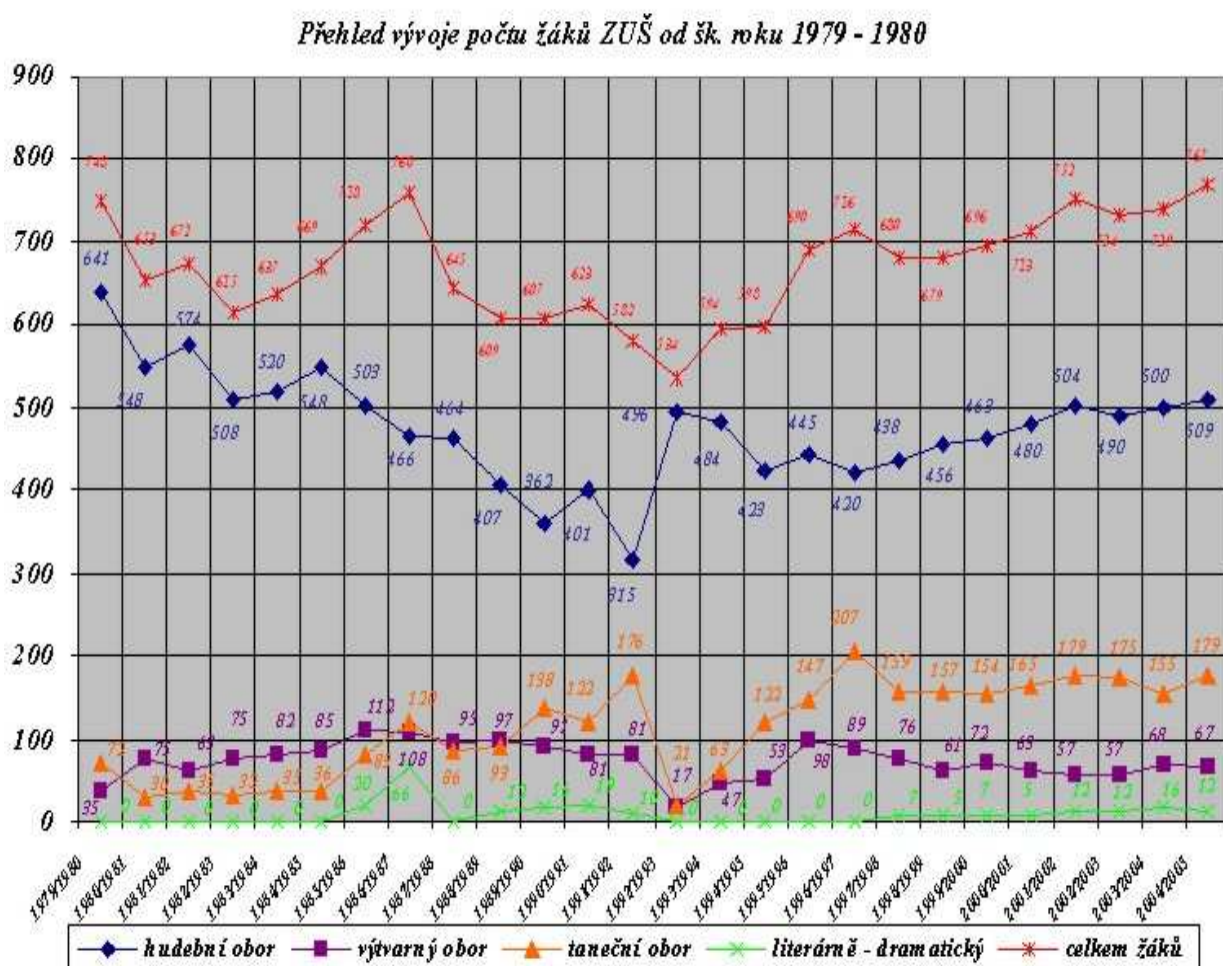
Příloha č. 3 – Dvě budovy ZUŠ Zábřeh na Moravě, v nichž probíhá výuka
- ulice Sušilova, ulice Farní

Příloha č. 4 – Dechový orchestr ZUŠ Zábřeh na Moravě
- Norsko 2005, Francie 2008

Příloha č. 5 – Festival Hudba bez hranic v Dolních Studýnkách

Příloha č. 6 – Swingový orchestr Moravia Big Band
- minulost 1985, současnost 2009

Příloha č. 1 – Přehled vývoje počtu žáků ZUŠ od školního roku 1979 – 1980 do školního roku 2004/2005

Příloha č. 2 – Seznam učitelského sboru ve školním roce 2008/2009

	Jméno a příjmení:	vyučuje:
1.	Adamec Jan	Housle, keyboard
2.	Balcárková Zuzana	výtvarný obor
3.	Čermák Ivo	keyboard, digitální záznam zvuku
4.	Čermáková Lenka	klavír
5.	Demel Miroslav	lesní roh, bicí
6.	Doubrava Pavel, Mgr.	klarinet, saxofon
7.	Effenbergerová Libuše	klarinet, saxofon, zobcová flétna
8.	Fikarová Hana	klavír
9.	Grúzová Eva Mgr.	zpěv, keyboard
10.	Hadová Lenka	zpěv
11.	Hájek Milan	korepetice tanečního oboru
12.	Hlochová Šárka	zpěv, keyboard, hud. nauka
13.	Holota Jan	kytara, elektrická kytara
14.	Hroch Martin	klavír, keyboard
15.	John Petr	kytara, zpěv
16.	Koryčánková Danuše	taneční obor
17.	Krňávková Petra, Mgr.	hudební nauka, keyboard
18.	Kubičková Gabriela, Mgr.	literárně dramatický obor, zobcová flétna
19.	Kuzník René	taneční obor
20.	Kuzníková Jana	kytara
21.	Nejedlá Pavla	klarinet, zobcová flétna
22.	Paličková Jolana	kytara
23.	Stejskalová Jana	klavír
24.	Svobodová Jitka	lesní roh, zobcová flétna
25.	Václav Lukáš	pozoun, tuba, baskřídlovka, zobcová flétna
26.	Valentová Martina, BcA.	klavír
27.	Valentová Věra	zobcová a příčná flétna
28.	Vepřek Lubomír	trubka, zobcová flétna
29.	Vintrová Marie, Mgr.	klavír, varhany
30.	Vočka Petr, Mgr	klavír
31.	Zahrádková Jana	klavír

Příloha č. 3 – dvě zábřežské budovy, v nichž probíhá výuka

Ulice Farní

Ulice Sušilova

Příloha č. 4 - Dechový orchestr

NORSKO 2005

FRANCIE 2008

Příloha č. 5 – Festival Hudba bez hranic v Dolních Studýnkách

Příloha č. 6 – swingový orchestr Moravia Big Band

MINULOST 1985

SOUČASNOST 2009

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jana Kubíčková
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Marie Horáková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Historie a současnost Základní umělecké školy Zábřeh na Moravě
Název v angličtině:	The history and the present of Elementary Music school in Zabreh na Morave
Anotace práce:	Práce se zaměřuje na Základní uměleckou školu Zábřeh na Moravě podle jednotlivých etap působících ředitelů od jejího vzniku, roku 1946, po současnost, do roku 2009. Poskytuje informace o historii města Zábřeh, hudebních souborech fungujících při škole a prezentace uměleckých prací dětí pro veřejnost.
Klíčová slova:	Základní umělecká škola, Zábřeh na Moravě, historie, současnost, Rámcový vzdělávací program, umělecké obory, hudební vzdělávání
Anotace v angličtině:	The thesis focuses on the Elementary Music School in Zabreh na Morave according to the periods of headmasters from the school creation in the year 1946 till present day (the year 2009). It gives informations about the history of Zabreh, musical branches that are operating with the school and the presentation of the work of art of children for public views.

Klíčová slova v angličtině:	Elementary Music School in Zabreh na Morave, History, Present Time, Educational Framework Programme, Artistic Branches, Musical Education
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Přehled vývoje počtu žáků ZUŠ od školního roku 1979 – 1980 do školního roku 2004/2005 Příloha č. 2 – Učitelský sbor a vyučující předměty, školní rok 2008/2009 Příloha č. 3 – Dvě budovy ZUŠ Zábřeh na Moravě, v nichž probíhá výuka - ulice Sušilova, ulice Farní Příloha č. 4 – Dechový orchestr ZUŠ Zábřeh na Moravě - Norsko 2005, Francie 2008 Příloha č. 5 – Festival Hudba bez hranic v Dolních Studýnkách Příloha č. 6 – Swingový orchestr Moravia Big Band
Rozsah práce:	62 stran
Jazyk práce:	Český jazyk